

Visszhang

CSIKÓS I. ATTILA
ÖSSZEGYŰJTÖTT ÍRÁSAI

IX

Csikós I. Attila

Visszhang

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai

Sorozatszerkesztő: Petőcz Tamás

A sorozat kötetei:

- I. Tövises utakon
- II. A vén Kaszás majálisán
- III. Csak holnap lesz
- IV. Pokoli tömjén
- V. Porszemektől a csillagokig
- VI. Álmok Asszonya
- VII. Gazdátlan paripák
- VIII. Szálljatok, emlékek
- IX. Visszhang
- X. A Tókirály palotája
- XI. Emberek a Földön
- XII. Főpróba

Csikós István Attila

Visszhang

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai IX.

Petőcz Tamás, Békéscsaba, 2025

Csikós I. Attila összegyűjtött írásai IX.
Visszhang

Szerkesztés, borítóterv: Petőcz Tamás

© Csikós István Attila jogutódjai, 2025

A könyv kereskedelmi forgalomba nem került, kizárólag házi használatra készült. A részben vagy egészben történő nyilvános előadása, nyomtatott vagy digitális megjelentetése, sugárzása a jogutódok írásos engedélyéhez kötött.

ISBN 978-615-6922-08-3

Előszó a sorozathoz

Egy négy évtizede lezárult, de eddig még be nem mutatott életművet tart kezében az olvasó. Csikós István Attila (1912-1983) noha rendkívül termékeny költő volt, életében nem ismerte el a szakma, nem emelte fel a nagyjaihoz, és ha ő sérelmezte is ezt, érdemes figyelembe venni, hogy az előtte feltáruló lehetőségek és a döntései egy olyan karrierutat köveztek ki, melyben nem adatott meg neki a bejárás azokba a társasági körökbe és szellemi műhelyekbe, melyek biztosították volna számára a legnagyobbakra jellemző kivételes műveltséget, a széles látókört, az inspiráló közeget és a megjelenési lehetőséget. Ugyan foglalkozott társadalmi kérdésekkel, de nem tudott sem újat mondani, sem újszerűen elmondani a már megénekelteket. A sikerek elmaradtak, figyelme ezért másfelé terelődött.

Valójában már egészen hamar érződött, hogy nem a nép költője lesz, ugyanis nem a költészet korszerű hangján szólt, emiatt nem tudta könnyen magához fogadni őt sem a szakma, sem a szélesebb olvasóközönség. Nem vált médiummá, aki önmagát félretéve korának nagy kihívásait, vagy az emberi lét általános, örökös drámáit öntötte volna alakba, és kínált volna rájuk gyógyírt. A népszerűség azért is kerülhette el, mert ami őt foglalkoztatta, az olyan megkínzott lelkivilágról tanúskodik, amit még abban az időben is kevesen éreztek a sajátjuknak. Csikóst kevésbé érdekelte a külvilág, ő inkább egy magányos költő volt, aki bent maradt önnön valójának szűk univerzumában, aki a saját „fájdalmát és örömet” dalolta el. A saját szorongással, félelemmel, csalódással teli érzélemvilága visszhangzik verseken, köteteken keresztül, mintha egy mókuserékszerű csapda fogságába ragadt volna.

Csikós karakterét saját csapdába esettségének visszhangjai igen határozottan körvonalazzák. Szinte látjuk magunk előtt az em-

bert, aki dühös a körülményei miatt; aki eleinte bizakodik, de hamarosan már semmi reménye nem marad azíránt, hogy a jövőben bármi is jobb lehet; aki később beletörődik a nincstelenségbe; aki kétségbeesetten igyekszik biztonságba helyezni magát egy nőnél; aki állandóan a kapcsolat elvesztésétől retteg; aki belefárad az állandó küzdelembe; aki ugyan áldozata az életnek, mégis – más lehetőséget nem látva – abbahagyja a menekülést, megáll, szembe fordul, és büszkén néz szembe a valójában saját maga által választott végzetével. Sebzett belső világa újra és újra arra kényszeríti, hogy létünk legalapvetőbb kérdésével foglalkozzon: már egészen fiatal korától kezdve fél szemmel mindig a mögötte tornyosuló halált figyeli. Az elmúlás gondolatának állandó, közeli jelenléte végigkíséri a munkásságát, miközben a hozzá való viszonyulása az idő során változik. Sokáig az életbe menekül előle, hajtja a nőket, kapcsolódni próbál, rendszeresen fordul az alkoholhoz is. A menekülés ellenére kérelhetetlenül utoléri az érzés, miszerint az útja hamarosan véget ér. Később megpróbálja magához ölelni a félelmet, és szinte már emelt fővel várja a halál – minduntalan elmara-dó – érkezését. Végül ő maga megy elébe. Sorsát már az első versei is előrevetítik, s életművét követve úgy bontakozik ki előttünk, mint egy antik görög dráma tragédiája.

Csikós számára a költészet csatornaként is funkcionált, mely által könnyíteni tudott érzelem- és gondolatvilágának nyomasztó súlyán; egy csatorna, ami segítette őt napról napra tovább létezni. Munkásságának erői pedig épp ebben állnak. Érzékeny volt, de a vele történetek nem megérintették, hanem elárasztották, és ezek az intenzív érzelmi felindulások voltak azok, melyek a műveit életre hívták. Emiatt az írásai technikai megformáltsága jellemzően nyersebb, viszont nem finomkodnak, naturalisak, őszinték, szenvedélyesek, zubognak, mélyről jönnek, mélyre céloznak. Eleven sebek. A versei ugyanígy gyakran nem megérintik, hanem megmarkolják az olvasót. Az elárasztottságon időnként sikerült

úrrá lennie: a legszebb költeményei azok közül kerülnek ki, amikben képessé vált közel engedni magához a nehéz érzéseit, mégsem váltak kezelhetetlenné. Habár a költészet egy megküzdési eszköz volt számára, ez az eszköz alkalmassá vált másra is: néha üzent vele szeretteinek, nosztalgiazott régi emlékek között, és olykor még történetmesélésre is vállalkozott – nem beszélve a színpadra írt műveiről. Művészetének gerincét azonban a fentebb részletezett érzelmi atmoszféra hatja át. Nem csak az beszédes, amiről írt, hanem az is, amiről hallgatott. A fiáról alig tesz említést: a család gondolata nem foglalkoztatta, a jövőre nem tudott gondolni, hiszen állandó menekülésben volt.

Küzdelmek mögött felsejlik egy másik nagy erénye: a szó szoros értelmébe vett átlagember szempontjából láthatjuk a történelemet. Benne látjuk – a maga őszinte valójában – a harcárokból fagyoskodó katonát, a heves szerelemben égő fiatal felnőttet, a gyárban robotoló munkást vagy az elmúló életében értéket kereső idős embert – különböző szerepekben látjuk őt, amint épp próbál eligazodni az életben. Emiatt a szubjektív, kendőzetlen írásmód miatt Csikóst talán nem túlzás naiv költőként emlegetni.

Csikós a verseit eleinte füzetekbe írta kézzel, később A/5-ös papírokra gépelte, így alakult, hogy a legtöbb költeménye épp olyan hosszú, ami egy kisalakú füzet oldalát kiteszi. Meglévő írásait 1954-ben három nagy kötetbe rendezte: *Álmok Asszonya*, *Pokoli tömjén* és *Porszemektől a csillagokig*. Négy másik kötet csatlakozott hozzájuk: 1955-ben az eposzi *Ember a Földön*, 1956-ban a verses meséit gyűjtő *A Tókirály palotája*, 1957-ben a színműveket tartalmazó *Főpróba* és a megzenésített verseit gyűjtő *Dalok szárnyán*. Ezekből valamilyen okból kimaradtak a korai versei, a novellái és számos más írása mellett – értelemszerűen – a később született versei is. A három nagy verseskötet több alkötetet foglalt magába, amik szétbontásával, valamint a kimaradt munkák beemelése-

vel kialakult a most látható tizenkét kötetes felosztás. A kritikai kiadás igényével szemben egy olyan népszerűsítő összeállítás létrehozása volt a cél, amely segíti az olvasót közel kerülni az életműhöz. Ennek érdekében az alapszöveg részesült a helyesírás korszerűsítésében, igyekezve minél többet megtartani a versíró stílusából. Ez már tartalmazza azokat a változtatásokat is, melyeket Csikós maga jelzett, de életében már nem végzett el. (Mivel a versíróval már nem lehet egyeztetni a változtatásokat, csak remélni lehet, hogy mindezt az öröksége gondozásának tekintené, s nem megrongálásának.) Mivel több kötet párhuzamosan íródott, ezért a sorrend az életrajzi kapcsolódásokra támaszkodik. A tizenkét kötet végleges sorrendje és tartalma a következőképp alakult:

I. *Tövises utakon* – a kötet első fele fogja össze Csikós legkorábbi írásait. A *Tövises utakon*t eredetileg külön füzetként kapta ajándékba a későbbi, első felesége 1931-ben. Magába foglalja a *Magyar Cserkész* folyóiratban megjelent verseit is. A másik fele a *De megfakultak a virágok*. A két kis kötet bejárja a házasságuk teljes ívét a szerelemtől kezdve a gyerekek születésén át az 1952-ben bekövetkező válásukig, de mellettük tartalmaz más, változatosabb témákból merítő költeményeket is.

II. *A vén Kaszás majálisán* – a fronton és a hadifogságban írt verseit gyűjtötte ide. Egészen megindítóak ezek az írások: telve vannak félelemmel, hazaszeretettel, honvágygal, az életről való tűnődéssel. A hazai költészet számára is különleges értéket képviselhetnek azok, amikben a második világháború lövészárkaiban megbúvó katonák lelkivilágába nyújt betekintést. Keletkezése a *Tövises utakon* és a *De megfakultak a virágok* közé datálható.

III. *Csak holnap lesz* – ez a kötet foglalkozik legkifejezettebben a társadalmi kérdésekkel. Megjelenik benne a nélkülözés világa; a vágy és a remény a társadalom nyomorgó részének felemelkedésére; várja, hogy a nincstelenek kiálljanak magukért; a szegénységért

nem az osztályharcot teszi felelőssé (verseiben igen ritkán politizál), hanem az Isten felé fogalmaz meg kritikát, amiért hagyja nyomorogni az embert.

IV. *Pokoli tömjén* – a korábbi, nyomorral szembeni lázadás, a harcos hangvétel itt már csalódásba, beletörődésbe csap át. Már nem reméli, hogy a helyzete jobbra fordul, egészen elfogadóvá válik a sorsával szemben.

V. *Porszemektől a csillagokig* – életképeket, hangulatokat tartalmaz a szegénység köréből; gondolkodik az életen, annak sivárságán, az értelmén és a halálon; valamint megjelenik az Istentől való kiábrándulás is. Ezek mellett akad pár rövid ballada és néhány nosztalgikus emlékezés, de a harmadik fejezetben találunk olyan költeményeket is, amiket a családjának, szeretteinek írt.

VI. *Álmok Asszonya* – a legnagyobb terjedelmű kötet. A versíró bevallása szerint második feleségének, Annának írta a verseket, akivel 1949-ben kezdődött a kapcsolata, noha akkor még házas volt. Verseiből süt a ragaszkodás, a testi vágy, az elhagyatottságtól való rettegés, a találkozás várása. A nő, a szerelem egyfajta megmentőként lép elő, akihez a világ elől menekül, akitől a feloldozást várja a lelki fájdalmai alól. Csikós érzelmileg nem felnőttként van jelen a kapcsolatban, hanem kiszolgáltatottként, mint egy gyermek. Nem jellemzőek az igazán könnyed, önfeledt szerelmes versek, a legtöbbet átítatja a költő szorongása, emiatt a nő alakja nem is jelenik meg a szemünk előtt, legfeljebb csak részletekben, elmosódva. A nő iránt érzett szerelme mintha egy enzim lett volna, ami katalizálta őt: a nőre gondolt, de a fájdalom került a felszínre. Későbbi munkáiban az elmúlástól való félelem egyre nagyobb erővel szűrődik át a szerelem falán. Csikós a verseivel örök emléket kívánt állítani szeretett nőjének, s műveinek kiadásával ez az emlékmű remélhetőleg teljessé is válik.

VII. *Gazdátlan paripák* – ebben a kötetben sokat gondol a kihűlő szerelemre; fájjalja, hogy szegény maradt; valamint – már 40

éves korában is – siratja az ifjúkorát és azt, hogy megöregedett. Az életben való megcsalatkozás hangulata hatja át a könyvet.

VIII. *Szálljatok, emlékek* – ezt eredetileg összefűzte az *Álmok Asszonya* kötettel. Itt már az elmúlás az úr: találgatja, melyikük megy el előbb; a saját életét elpazaroltnak tartja; érzi a végzetét, de már nem lázad és nem fél – itt már várja, készül a halálra.

IX. *Visszhang* – a nagy kötetekből kimaradt írásai és az azok után keletkezett két füzet (Visszhang és *Halottan üzenek*) alkotják, valamint azok a munkái, melyek máshova nem illettek be – legyen az vers, paródia, novella vagy dal. Ezekben már sokkal könnyedebben beszél az elmúlásról, habár néhány dolgot még mindig fájlal.

X. *A Tókirály palotája* – ez az 1956-ban befejezett kötet Csikós verses meséit tartalmazza. A könnyed, játékos versek között akadnak keményebb, inkább az idősebb korosztálynak való darabok is.

XI. *Emberek a Földön* – ez a versíró legterjedelmesebb önálló írása, az ősemberekről írt elbeszélő költeménye. Cselekményében mintha a világháborús élményei tükröződnének.

XII. *Főpróba* – a XI. kötetrel együtt indokolja, hogy miért nem „Csikós I. Attila költeményei” címet kapta a sorozat. A versíró elszakadt a lírától, és drámában is kipróbálta magát. A *Főpróbában* található öt színdarab terjedelmében és stílusában egyaránt széles palettát képvisel: akad tragédia, vígjáték és zenés mű is.

A Dalok szárnyán c. versszövegeket és (valószínűleg) kottákat tartalmazó kötet időközben sajnos elveszett, ezért ezt már nem áll módunkban megismerni. Annyi tudható a kézzel írt megjegyzésekből, hogy egy bizonyos Aradi D., egy Kiss Antal nevű fogorvos és egy Morvay vezetéknévű személy lehettek azok, akik Csikós verseihez zenét komponáltak.

A szerkesztő egyben a költő egyik dédunokája is. Nyolc év telt el kettejük halála és születése között, de ha lehetőségük is lett volna személyesen beszélni, Csikós jó eséllyel akkor sem mondta volna el neki azokat, amiket a füzeteinek bevallott. Az életmű ezért páratlan lehetőséget kínál arra, hogy az érdeklődők bensőséges betekintést nyerjenek a versíró érzelmi életének legmélyére, és meglássák, hogy a benne forrongó konfliktusokra milyen konstruktív vagy épp önsorsrontó válaszokat adott.

A sorozat elkészítésében nagy segítséget nyújtott Csikós Attila Ferenc, a költő idősebbik fia, aki a költő hagyatékát és emlékét őrizte, valamint Varga Kálmánné Csikós Csilla Katalin, a költő unokája, akinek az Attilával közösen, a szűk család számára készített magánkiadása inspirálta ezt a kiadást.

Csikós a költészetével egy írásos önarcképet alkotott, amiben azt énekelte meg, hogy milyen szenvedéssel jár a saját árnyainak szorításában élni. Az emberi létezés egy kétségkívül ritka, meggyötört, de létező változatát mutatja meg. Ha hazánk legnagyobb költőinek galériájába nem is fér be, de adni akarása, témaválasztása, őszintesége és a költészet iránti elkötelezettsége okán mégis érdemes rá, hogy neve és művészete fennmaradjon az utókor számára. Jelen könyvsorozat az ő munkássága előtt tiszteleg.

A szerkesztő

Halottan üzenek

Prológus

A halál komor sötéttségét
aranszálakkal átszővöm,
mikor egy fájó élet végén
búcsúzik tőlem bús öröm.

Mit vesztettem egy rosszul átélt,
gyalázatos, szép életen?

Semmit! Az élettől búcsúzni:
megváltás, áldás, üdv nekem!

Én nem vagyok hálátlan most sem,
hogy elnyúlok a föld alatt.

HALOTTAN ÜZENEK és mégis,
szívemből vidám dal fakad:

Édes-bús, vidám dal fakad!

(1959.04.08.)

Az élet zúg

Az élet zajlik, zeng a hangja,
És messze száll az ég alatt.
Az élet zúg, és harsonázik,
Mert az élők nem alszanak.

A mag kihajt, a fű kisarjad,
S a ringó ágon rügy fakad,
És mindenütt az élet lüktet:
A föld fölött s a föld alatt.

A vér pezseg, a szív dörömböl.
Ó, boldog életkarnevál,
Hol azt hiszik a naiv lelkek,
Hogy nem is létezik halál.

Csak én állok szorongó szívvel,
És látok furcsa árnyakat.
– És megkondul egy bús harangszó
A föld fölött s a föld alatt.

Az élet zúg, és harsonázik,
De a bús harang egyre szól,
És borzongató, hideg pára
Csapódik föl a föld alól.

(1956.10.05.)

Lehullott bolygó

A férgek rágják csontomat
A föld alatt. Ó, kárhozat!
És meggyalázzák síromat,
Míg átkozom a latrokat.

Vigyorí fej, halálfejem
Nem látja többé senki sem,
És én sem tudom meg sosem,
Hogy mit szenved a kedvesem.

Az étellel rossz volt a frigy.
Hiába mondtam: szív, ne higgy!
És kísértésekbe ne vágj,
Mert minden élő rossz, irigy!

Deszkán porlad a koponyám,
És lesz-e asszony vagy leány,
Ki felvidítsa éjszakám,
Túl életemnek alkonyán?

Lehullott bolygó, nyugszom én
A sír dermesztő éjjelén,
Mint egy szerencsétlen, szegény,
Elátkozott betyárlegény.

Élők! Ti vígan éljétek,
Szeressetek s reméljétek,
S ha eljő síri éjétek:
Ne féljétek, ne féljétek!

(1959.04.06.)

Mikor meghaltam

Mikor meghaltam, elnémult az ének,
Felhők jöttek és dübörgött az ég.
De nem miattam. Egy esendő lélek,
Egy ember-féreg: földi semmiség.

Nem sírt senki. Én megszeppentem kissé,
Mint kópéságon tetten ért gyerek,
De hamarosan elmúlt a szorongás,
És nem bántam már, hogy hová megyek.

Most itt vagyok a föld alatt. Oly távol
Mindenkitől, és mégis oly közel,
Hogy dalom még a süketek is hallják,
Mert ez a szív még ott is énekel.

Krózus-ajándék az emberiségnek.
Nosza, kultúrroncs, szellemnyomorék:
Lehet markolni a kincsek javából!
Üres lelkeknek szappanbuborék.

Szétpattannak – ha durva kéz érinti –
Azok a színes buborék-dalok,
És ahányszor egy dalom semmivé lesz,
Én is annyiszor újra meghalok.

(1959.04.06.)

Csoda (Tréfás dolog)

Nem hittem soha – amíg éltem –,
Hogy tapasztalhatok csodát.
Hát tessék! Itt van! Most alulról
Szagolhatom az ibolyát.

Így jár egy becsületes jámbor,
Aki nem lop malomkövet.
Reá borítják így is, úgy is
A rút koporsófödelet.

Ráadásul az ibolyának
Így alulról nincs is szaga.
Hát így tréfálja meg az embert
A túlvilági éjszaka.

Dermedt szívvel és csukott szemmel
Hallgatni s bámulni lehet.
Hallgatni a nagy némaságot,
S nézni ibolyagyökeret.

Tréfás dolog halottnak lenni.
Az élők csak loholjanak.
Én senkivel el nem cserélem
E végtelen nyugalمامat!

Hm... Az orromat csiklandozza
Az ibolyagyökér. Nahát!
Lám, így jár az, aki alulról
Szagolgatja az ibolyát!

(1959.04.08.)

A Halál érkezése

Megjöttél? Itt vagy, jó barátom?
Már igen régen vártalak.
Ismerlek jól. Mikor születtem,
A bölcsömnél is láttalak.

Támaszd a falhoz vén kaszádat.
Maradt még néhány korty borom.
Most, amikor mindenki elhagy,
Veled jó szívvel osztozom.

Koccintsunk! Isten veled, Élet!
Szép, vidám ez az áldomás.
Vivát, vivát! De miért hallgatsz?
Miért búsulsz te vén Kaszás?

Szép szakmád van. Beszéljünk róla!
Ej, miért rázod csontfejedet?
Te vén bolond, ha én nem bánom,
Te ne sajnáld az életet!

Igyál pajtás, és mosolyogjál!
Lásd, szép ez a halálvigyor.
Igyunk a végtelen sötétre!
Hadd fogyjon ez a véges bor!

Az élőkre is egy pohárral!
No, mit mereszted vak szemed?
Illő ilyen szép alkalommal
Tiszteltetni az életet.

Most egy pohárral rád köszöntök.
Nos, mit bámulsz te vén betyár?
Hogy könnyezem? Te rosszul látod.
Nincs semmi baj sem! Vége már!

Hanem a bor neked megártott,
Én keményebbnek hittelek.
Hát nézd el földi gyarlóságom,
Hogy kísértésbe vittelek.

Fejezzük be a nagy vigalmat,
Az én fejem is túl nehéz.
A lelkem is fáradtnak érzem,
De gyarló testem útra kész!

Hát vedd magadhoz nyűtt kaszádat.
A borunk elfogyott. Gyerünk!
Tiszteltetek mindenki előtt,
S ha van: áldjon meg Istenünk!

(1959.04.08.)

Ó, milyen jó lenne

Visszatérni hozzád, ó, milyen jó lenne!
Fejem lehajtanám ringató öledbe.
Szíved simogató rigmusokat írnék,
És a boldogságtól sírnék, sírnék, sírnék...

Jó volna melletted élni! Ismét élni.
Édes csókjaidból egy morzsát remélni;
Hozzád bújni, mint egy árva, tépett lélek,
S remegve suddogni: élet, élet, élet!

Mikor csillagokkal van az ég kiverve,
Becéző szavakat suddogva, lehelve,
Nem hinni semmit sem, ami földi, véges.
Csak mondani egyre: édes, édes, édes!

Jó lenne még egyszer gyermeketeg lélekkel
Előlről kezdeni mindent az étellel;
Fellángoló szívvel szoknyád után járni,
Édes csókjaidra újra várni, várni!

Jó volna még egyszer egy kispadon ülni,
Szemeidbe nézve poklokon hevülni;
Esküdni, ha ránk száll az alkony bíbora:
Nem hagylak el, édes, soha, soha, soha!

Egymás mellett járni, lopva kéz a kézben,
Vadvirágos réten, erdők sűrűjében;
Kicsorduló szívvel vadvirágot szedni,
Olthatatlan lánggal szeretni, szeretni!

Visszatérni hozzád, ó, milyen jó lenne!
Szívem a szívedhez himnuszot énekelne.
Ó, milyen jó lenne szíved újra bírni,
És a boldogságtól síni, sírni, sírni!

Fekete vízen

Elbúcsúztam a szebbik nemtől,
Míg feküdtem halálos ágyon.
Sok tövist szúrtak a szívembe,
És mégis mindegyiket áldom.

Bús férfilét bolond miértje;
Szoknyát kergető badar élet,
Ahol álmokba ringó lelkem
Szép-akarása semmivé lett.

Koporsó víz végső kalandra,
De ott a szívnek nincsen álma.
Fekete vízen némán úszik
Az a komor, de büszke gálya.

Színes lobogók lengnek rajta:
Illatos, diszkrét női holmik.
Csattogva lebbennek a szélben,
S az illatuk szívemre omlik.

Egyetlen igaz asszonyom volt,
Egyetlen drága rózsaszálam.
Annak a hűséges asszonynak
Fájó sóhaja jön utánam.

Kihűlt szívem a sóhajára
Halottan is fellángol újra,
Míg a kísérő lobogókat
Szelíd sóhaja szertefújja.

Mert óvni fog akkor is, ott is
Az egyetlen, ki szeret engem,
És könnyeivel öntözgeti
A töviseket hűlt szívemben.

Mérgezett fullánkok, tövisek
Dajkálgatnak a másvilágon,
S én azokat a töviseket
–Egy rózsaszálért – megbocsátom.

(1959.04.11.)

Sírdomb

Sírdombnak mondják a szaknyelvek,
Ami egy holtat eltakar.
Nevetséges. A föld sosem sír,
Habár nevetni sem akar.

Tele van tömve a sír szája
Földdel, s a torkában halott.
(Szegény földnek mit kellett nyelni?
Dehát nem válogathatott.)

Hihetetlen, hogy mennyiféle
Emberféreg hullik bele.
Nem is csoda, ha meg-megrándul
A vén föld mérgezett bele.

Ám lehet, hogy a sok gazember
Olyan undort okoz neki,
Hogy egy szép napon – a csömörtől –
A mindenségbe kiköpi.

(1959.04.12.)

Amíg éltem

Sok huncutság ért, amíg éltem,
De most már halott vagyok. Tessék!
Nem csiklandoz a tömjénillat,
És nem segít a „dicsértessék”.

Az ám! Az istenit! Az Isten
Sem akart észrevenni engem,
Amíg a földön botladozva
Máról holnapra tengtem-lengtem.

De most, hogy beadtam a kulcsot,
S a fejemet sem kell vakarni,
Valaki majd csak rájön arra,
Hogy jó lesz föld alá kaparni.

Azt a jó embert szépen kérem,
Hogy ne átkozzon nagyon engem,
Mert amíg éltem, szolid voltam,
S hogy meghaltam, igen resteltem.

Ha jól esik, csak káromkodjon.
Az istenit! Ki tehet róla,
Hogy engem is előkerített
Az a legendás hírű gólya?

Sok huncutság ért, amíg éltem,
S most én vagyok huncut, tessék!
Mit sem ér már a tömjénillat,
És nem segít a „dicsértessék”!

(1959.04.11.)

Vigyázzatok az életre

Élők! Be szép a csúnya élet:
Egy tündéri lepel,
De vigyázzatok nagyon rája,
Mert ti rontjátok el.

A halálból így visszanézve
A holt szív megremeg.
Miért rontjátok el az életet,
Ti gyarló emberek?

Ó, hogy tudnék örülni most már
Mindennek, ami volt
Az életben: a rossznak, jónak,
De mit tehet a holt?

Álmodni szépeket lehet még
Elnémult szívvel is,
Hiszen a holtak örök álma
Egyetlen nem hamis.

Igaz álmokat néz csodálva
Vakságba hullt szemem,
De tűnt életem hazug álmát
Még visszakönnyezem.

Gyönyörű volt az a rossz élet,
Most vallom és tudom,
Mert nyugalmat itt sem találok,
A halott álmokon.

Élők! Az élet csúnya álmát
Ti hímezzétek ki,
Mert az az álom fáj a szívnek:
Holtan is fáj neki!

A csúnya élet hazug álma
Egy szép tündérlepel,
S az én életem tündérfátylát,
Jaj, én rontottam el!

(1959.04.12.)

Fájtok szívemnek

Sötétbe hullva fényről álmodom.
Látok zöld mezőt és virágokat.
Muzsikás álmok, vén, akácós út,
Fájtok szívemnek lent, a föld alatt.

Ellenségeim, jó barátaim,
Most, hogy elvitt egy buta pillanat,
S hogy nem szeretek, nem gyűlölök:
Fájtok szívemnek lent, a föld alatt.

Madárcsicsergés, szellősuttagás,
Mosolygós hajnal, síró alkonyat,
Ezüstös holdfény, gyémántcsillagok:
Fájtok szívemnek lent, a föld alatt.

Dermedt rigmusok, elnémult dalok,
Álomba fulladt, megváltó szavak,
Hangtalan rímek, árva verssorok:
Fájtok szívemnek lent, a föld alatt.

Álomkirálynőm, tündéraszonyom!
Súgják füledbe a halott szavak:
Fáj minden! Mégis legjobban te fájsz
Árva szívemnek, lent a föld alatt!

(1959.04.17.)

Utolsó probléma

Maghaltam. Megtörtént ez is.
De ne sírjon senki fölöttem.
Deszkán elnyúlva mondhatom,
Hogy végre egyenesbe jöttem.

Szóval most deszkát árulok,
Ahogy ezt népiesen mondják.
Így járhatja az emberrel
Még a halál is a bolondját.

Szegény elröppent lelkemet
A deszkák között nem találom.
Vajon hol kószálhat szegény,
Ezen a kies másvilágon?

Csábítja mennyország, pokol,
Legendák, dogmák, álmorálok,
De miatyánknyi létra sincs,
Hogy elérje a mennyországot.

Nem juthat a pokolba sem,
Mert oda is kell némi érdem,
Néhány szentséges szakrament
A Belzebub igaz nevében.

Mégis hiszem, hogy menni fog!
Lefogadom harminc ezüstben!
Szinte látom, hogy ott csücsül
Lelkem egy istentelen üstben...

(1959.04.17.)

Halálom után¹

Megmondtam még, amikor éltem,
Hogy egyszer én is meghalok.
No lám, a dolog úgy is történt,
És most a föld alatt vagyok.

Csak azt tudnám, mi vitt a sírba?
Mert szolid ember voltam én.
Szeszes italt csak ritkán ittam,
Mint annyi más korhely legény.

Adósságokat nem csináltam.
Az úgy jött, mint az őszi köd.
Dehát valahogy élnem kellett
Az élheterlen nép között.

Bagó, pipa nem volt a számban,
S úgy tűrtem ezt a férfikint,
Hogy szivarból és szivarkából
Szopogattam a nikotint.

Nem züllöttem, nem éjszakáztam.
Mint teszik azt némely „palik”.
Ha néha-néha kimaradtam,
Hát legfeljebb csak hajnalig.

¹ Ez a vers *Szolid ember voltam* címmel is szerepel a hagyatékban – a szerk.

A szoknyák után sem futottam,
Mert a szoknya is rám talált.
Hát nem tudom megérteni, hogy
Mi hozta rám e csúf halált?!

Nem gyászolt, nem zokogott senki
Szomorú, bús halálomon.
Csak azok bőgtek keservesen,
Akiknek most is tartozom.

De nem hallom már jajgatásuk;
Fülembe bűvös hárfá zeng,
S a síromon egy üveg bor van,
S a fejfámon egy szoknyácska leng.

(1959.06.07.)

Epilógus

Ezek is úgy jöttek világra,
Ahogy a fű hajt ki a réten,
És ezekben a versekben is
Forrón lüktet a szívverésem.

Élők könyvében holt daloknak
A földön nem lesz soha mása,
Mert benne zendül a szívemnek
Fuldokoló, végső dobbanása,
Dermedten szálló dobbanása!

(1959.04.17.)

Visszhang

Párbeszéd

– Későn hullott levélként jöttél
Az életembe, édesem!

„Későn jöttem, de szép az ősz is,
Ha hull a levél csendesen.”

– Sokáig vártam, s minden álmom
Fülembe bús sóhajt lehel.

„Ne búsulj! Hiszen ifjú álmat
Hozott néked ez a kebel!”

– Fázom. A tüzek hunynak bennem,
És fájnak irgalmatlanul!

„Én még őrzök egy tiszta szikrát,
De ettől minden lángra gyúl!”

– Félek, hogy nem tudok szeretni,
És megmérgezlek téged is.

„Az ne aggasszon, hiszen tőled
Édes nékem a méreg is.”

– Még mit mondjak, hogy elringassam
Hófehér, bízó lelkedet?

„Bármit is mondasz, ez a lélek
Nem hagy el soha, mert szeret!”

(1959.04.17.)

Az embert látom én ma is

(A budapesti Gázgyár 100 esztendőjének jubileumára)

Száz éve már, hogy kigyúltak
A sárga lángú lámpák,
Legyőzve szép fővárosunk
Utcáinak homályát.

Vasretortákban szén izzott
A Köztársaság téren,
S a bűvös légszesz diadalt
Aratott a sötétben.

Az embert látom én ma is
A vasretorták mellett,
Aki a jövőt álmodta,
És megszülte a tervet.

Az embert, aki az első
Szenes csilléket tolt,
Kátrányos szifont ürített,
Vagy a hamut kotorta.

Az embert látom én ma is,
Menni az égő bottal,
Hogy megvívjon a sötéttel,
E láthatatlan rosszal.

Tüzes varázshotja nyomán
A fények fölragyogtak,
Mint földi kistestvérekéi
Az égi csillagoknak.

Száz esztendő hosszú idő,
Két hosszú emberöltő!
A százesztendős Gázgyárról
Még mit mondhat a költő?

A sárga gázlámpák helyett
Most villanyfények égnek,
De a százéves gázgyárról
Tovább is zeng az ének.

Mert él a láng, és ég tovább
A házi tűzhelyekben,
Hogy barátságos meleget
És kényelmet teremtsen.

És ég a láng a műhelyeknek
Jövőt építő mélyén,
Mint az ősemberek tüze,
Az ősi korok éjén.

És égni fog továbbra is
Évszázadokon által,
Hogy szebb legyen az életünk
A légszesszel – a gázzal!

(1956)

Öreg fiúk ballagása²

Mikor a dér hajunkra hullik,
S az élet már keveset ad;
A csók felénk int még kacagva,
Mink lassan ballagunk tovább.

Szívünkre égő könnyek hullnak,
Torkunk szorongva fojtogat,
És fáradtan visszük lelkünkben
A megfakuló álmokat.

Szép emlékektől korbácsolva
Minden porcikánk fáj, sajog.
(De édes fájást is okoznak
Azok a drága ostorok!)

Szemünk sarkában gyémánt csillog:
A vénség könnye! S úgy remeg,
Mint ifjú asszony hósín keblén
A drágamívű ékszerek.

Fiatalkori hetykeségünk
Meggörbült háttal tántorog:
Jobban szédít az évek súlya,
Mint a legdrágább fajborok!

² Megjelent: Gázláng, V. évf. 26. sz. (1961.07.01.).

Az életműben szerepel egy korábbi verziója is *Utolsó ballagás* címmel – a szerk.

Néha megállunk, botra dőlve,
Mint kardjára egy hadvezér,
És felbecsüljük nagy csatánkat:
Hogy életharcunk mennyit ér?

Aztán – tip-top – megyünk előre,
Szép emlékektől terhesen,
S az elszállt évek integetnek
Aranyködökből, kedvesen.

Lassan ballagunk, nézelődünk,
S érezzük, hogy az élet szép!
Tip-top, tip-top – és fáradt lábunk
Egy nap a végtelenbe lép.

Nyári pillanat³

A nyári nap a fákon átsüt,
S a zöld lombok zizegnek halkan.
Boldogság tölti be a lelkem
A kábító fényzuhatagban.

Cigaretta füstöl a számban,
Így talán kissé többet érek.
Érzem a vérem sűrűségét,
Pedig a hajam egyre gyéresebb.

Fésűt tördelő vad sörényem:
Tarolt mező – a koponyámon...
Ó, nyári nap, zsibbasztó fények,
Hová, merre tűnt ifjúságom?

Cigarettám eldobom hetykén;
A lányok néha még rám nevetnek.
Egy kicsit forróbb lesz a szívem;
Még jólesik, ha észrevesznek.

Lábam alatt a kavics roppan,
S ha kissé fáradtan is lépek:
Evoé, élet! Üdvözöllek!
Mert szép, ezerszer szép az élet!

³ Megjelent: Gázláng, VI. évf., 31. sz. (1962.08.04.)

Csak ragyogjatok, nyári fények,
Ha vénen is és lassan járok;
És csókoljátok meg szívemben
Az örökálmú ifjúságot!

(1959.04.06.)

Anna, Anna⁴

Anna, Anna! Zeng a neved,
Mint egy bájos muzsika.
Ez a kedves, drága ritmus
Szívem legszebb dallama.

Napsugárban, szélzúgásban
Felém csendül a neved.
Anna, Anna... bárhol járjak:
Te velem vagy s én veled.

Anna! Mint az égi manna
Vagy te nékem, s éltetel.
Tündérbájú álmomban is
A te neved énekel.

Anna! Milyen kedveshangú,
Szívringató két ütem...
Anna! Milyen széppé teszi
Drága lényed – életem.

Anna, Anna! Kedves Anna!
Virágillat, drága méz.
Ifjúságot, boldogságot,
Minden szépet felidéz.

⁴ Megjelent *Anna-napra* címmel: Gázláng, V. évf., 28. sz. (1961.07.15.)

Anna! Kedves neved hangja
A szívemben muzsikál,
S nem űzheti onnan már ki
Sem az élet, sem halál!

Soha nem elég

Soha nem elég az, amit kapunk;
Örökké várunk, s mindig szomjazunk.

Szép szót, reményt, fényt, ragyogó jövőt,
Több gyengeséget és még több erőt;

Édesebb mosolyt, drágább szavakat,
Nagyobb nyíltságot, mélyebb titkokat;

Feketébb felhőt, fényesebb eget,
Forróbb nyarakat, hidegebb telet;

Több dicsőséget és több bókokat,
Több megalázást és több rágalmakat;

Több bölcsességet, mikor hallgatunk,
S több csacsiságot, ha megjön szavunk;

Több fáradságot, hosszabb utakat,
Nagyobb hegyeket, mélyebb kutakat;

Rövidebb halált, hosszabb életet,
Zsongítóbb zenét, csengőbb éneket;

Csodás szépségű tündérlányokat,
S a tündéreknél szebb asszonyokat;

Több boldogságot, édes álmokat,
És csókot, csókot, forró csókokat...!

Soha nem elég az, amit kapunk;
Örökké várunk, s mindig szomjazunk!

(1959.04.17.)

A vén Duna zokog

Hej, de sok mindent láthatott már
A Duna, ez a vén folyó,
Míg hullámain lágyan ringott
Ladik, dereglye és hajó.
Vidáman nézett felé az égre,
És dalolt, mesélt, kacagott.
Hej, de régen volt, amikor itt
Egy boldog népet láthatott!

Mióta világ pojacája
Lett ez a büszke Hunnia,
Azóta morcos, bús, mogorva
És szomorú a vén Duna.
Hiába nyílnak itt virágok,
S a nap is hiába ragyog;
Míntha valami átok nyomná:
A vén Duna halkán zokog.

Hiába kérdezem: mi baj van?
Hiszen élünk, ahogy tudunk,
És ezer esztendőn keresztül
Volt már rosszabb és jobb sorsunk.
Nem hallgat rám. Nem vigasztalja
Sem a napfény, sem csillagok.
A magyar földön sírás hangzik:
A vén Duna búsan zokog.

(1959.05.12.)

Május volna most is

Istenem! Hiszen május volna most is.
Orgona, akác nyílik – rengeteg,
S megkóstolom az édes csókot én is,
Csak szegény szívem ne lenne beteg.

Én, bomló korszak lázas krónikása,
Fájó lélekkel még tollat fogok.
Istenem, hiszen május volna most is,
De félek, hogy már írni nem tudok.

Földbevert lelkek crescendoját zengi
Egy örült hangú szellemtrombita.
Hej, emberek, még tudtok-e szeretni?!
Hej, fehér akác, lila orgona!

Aranyos tallér gurul át az égen:
A májusi nap arany csókot hint,
S ha leborul a mesét szülő éjjel:
Feljő a hold, a vén ezüstforint.

Istenem! Hiszen május volna most is,
Bárhogy is fordul a világ sora.
Ilyenkor pedig jobb ízű a csók is.
Hej, fehér akác, lila orgona!

(1959.05.19.)

Miskolc⁵

Szülöhelyem, te kedves, öreg város,
Régi fiadra ráismersz-e még?
Szép emlékedtől két szemem homályos,
De lelkemben az öröm tüze ég.

Miskolc! A neved itt lüktet véremlen,
És most, amikor újra itt vagyok
Falaid között, derűs utcáidon,
Bevallom: szívem forróbban dobog!

A messze-múltban itt ringott a bölcsőm...
Akad-e még fájából egy darab
Valahol? Vagy már régen semmivé lett,
S csak messzetűnő emléke maradt?

Itt kószálok az Avas alján újra.
A Szinva vize csendesesen csobog...
Homlokodon csókol az örök poézis,
S fülemben csengnek rég elszállt dalok.

Adj egy kis mámort hűtlen gyermekednek;
Őszinte szívből jó e vallomás,
Öleld kebledre e megvénült kis diákok,
Hogy még szebb legyen e találkozás!

⁵ Megjelent: Gázláng, VII. évf., 42. sz. (1963.10.19.)

Nem csaltalak meg. Ha távol is éltem,
Visszhangként csengett lelkemben a neved.
Az vagyok most is, aki régen voltam:
Őszinte híved, igaz gyermeked.

Lásd, ide jöttem egy kicsit pihenni,
Hogy megnyugodjon lüktető agyam...
Miskolc! Te drága, kedves, öreg város,
Simogassad hát őszülő hajam.

Nemsoká ismét el kell válnom tőled,
Vár a hivatás, egy másik vidék,
De úgy őrzöm a szívemben emléked,
Mint szerelmes kedvese nevét!

(Miskolc, 1962.05.24.)

Az utolsó betyár

A vén betyár még kurjant egyet,
És megcsillan rézfokosa,
De kínozza a göthös mellett
Az asztma és a „hektika”.

A csárda lócájára ülve
A múlt ködébe néz szeme,
S hallgat némán, pedig úgy érzi,
Hogy ordítani kellene.

A világ egy elhagyott csárda:
Se szép csaplárné, se pandúr!
A betyárok rég elpihentek,
És pihen a csendbiztos úr.

Az utolsó betyár is érzi,
Hogy nemsokára menni kell,
És míg az üres kancsót nézi,
Egy halotti dalt énekel.

Már nem kísért az akasztófa,
Sem a bilincs, sem földi kincs;
Ami szépség volt a világon,
Abból már régen semmi sincs!

Kalapját a szemére húzva
Lassan, komótosan feláll,
S a csárda kopott padlójára
Nagyot sercint a vén betyár.

(1959.05.20.)

Jön az est

Szellem-lábakon jön az est,
És nesztelenül lépdél.
A nap kiadta erejét
Sűrű, pergetett mézzel.

Még megpihen a hegytetőn,
És visszanéz a tájra,
Mintha ez a búcsúzkodás
Kegyetlen módon fájna.

A hegy megrázza derekát,
A nap utolsót lobban,
És magatehetetlenül
Lebukfencezik onnan...

Nem történt semmi. Este lett.
Halk árnyékok bolyongnak,
S az ég kárpitján, odafent
A csillagok ragyognak.

(1967.10.01.)

Lehel utca 26.

Ma ott jártam a régi, szürke házban,
Hol eltöltöttem gyermekéveim;
Angyalföldön, hol annyi rosszat láttam,
Kis örömök közt bőven ért a kín.

Ötven esztendő... De más lett itt minden.
Meváltoztak az utcák, házsorok.
Ahol valaha szép jövőben hittem,
Most vénült szívem fájón felsajog.

Itt van az udvar és a rácsos gangok,
Minden a régi, mégis olyan más.
Itt értek volna örömök és gondok?
Ó, ötvenesztendő's feltámadás!

Látni vélem az öreg Mari nénit.
Viceházmester volt. S pörölt velem,
S pörölt velünk, mondván: az istenségit!
Ki tarthat pórázt ennyi gyermekén?

Mert üvöltöttünk, felvertük a házat,
A felnőtteknek nem volt irgalom...
Ó, hol vagytok, ti rég ellobbant lázak?
Ó, hol vagy, édes, bús gyermekkorom?

Most itt állok, és bús ablakszemekkel
Tekint szívemre három emelet,
Míg én fáradtan, remegő térdekkel
Keresem azt a régi gyermeket.

(1968.05.30.)

Aquincumra leszállt az alkony

Aquincumra már leborult az alkony,
A romok fölött árnyak lengenek.
Két évezrednek messze távlatából
Titeket látlak, eltűnt emberek.

Dicső Rómának széthullott légiói
Pihentek immár süketen, vakon,
Míg az alkornak aláhulló pírja
Vérpatakként ömlik a dombokon.

Most erre járok búsongó lélekkel,
Magamba hordva múltat és jövőt,
És úgy nézem a szürke őszi párát,
Mint itt felejtett, régi szemfedőt.

Már nemsokára idegenek járnak
Az én porladó csontjaimon is,
És mint a széthullt, büszke légiókat,
Elfelejtene végképp engem is.

(1968.09.07.)

Szép vagy, Kedvesem

Felhőket verdeső hajaddal
sorsom fölé magasodol!
Szép vagy, Kedvesem! S ilyen szépet
még nem csodálhattam sehol.

A napsugárba markolászva
gyűjtöm a drága aranyat;
ez a fényesség, ez az arany:
a te csillogó, szép hajad.

A kedves, réti vadvirágok
színpompás, tarka szőnyegén
járva a te lelkedet érzem;
A te sóhajod száll felém.

Este, ha csillagmilliárdok
küldik felém a fényeket,
én azokban is megtalálom
a te csillogó, két szemed.

Szép vagy, Kedvesem! Mit mondhatnék?
Minek a vers, a dal, a szó?
Olyan szép vagy, hogy a dicséret
és minden: hiábavaló!

(1972.01.25.)

Szeptember van

Szeptember van. Már szeptember van!
Az elfáradt nyár tovaillan.
Lázás szemén a tűz hunyóban,
S hogy volt-e részünk némi jóban,
S hogy mennyit dúskáltunk a rosszban,
Nem kell kutatni: szeptember van.

Mire jó számadást csinálni,
Ha az ősz elkezd muzsikálni?
Lehet még szépséget találni,
Őszülő hajjal őszben járni,
A múltó időben megállni,
S várni, mikor nincs mire várni.

Szeptember van. Hát szeptember van.
Attól még nem búsulok jobban.
Régi emlékek sompolyogva
Jönnek felém, s én mosolyogva
Felējük nyúlok simogatva.
Csak ez a vén szív ne sajogna!

(1971.09.09.)

Amikor papírsárkány voltam

Amikor papírsárkány voltam,
Spárgára kötve, légben úsztam.
Csintalan gyermekek cikázva
Futottak engem ráncigálva.

A mindenség tengerén úszva
Lebegtem egyre feljebb kúszva.
Repültem, pedig nem volt szárnyam.
Mit törődtem, hogy lenn a sárban
Kik vergődnek, kik fuldokolnak,
Ölnek, szülnek, csálnak, rabolnak,
Marakodnak és intrikálnak,
Harapnak, fúrnak, ütnek, vágnek...

Hanem egy szélroham levágva
Megcsúfolt, belevert a sárba!
Megtanultam a sárban ülni,
– És nem merek többé repülni!

(1971.09.09.)

Örökké maradj velem

Zúg a Duna, és zúg a szél,
Múlik az ősz, és jó a tél.
Az évek szállnak szüntelen,
És bánat fészkel lelkemen.
Én szépen kérlek, Kedvesem,
Hogy örökké maradj velem!

Zajlik a jég a vén Dunán,
Itt van a tél Pesten, Budán!
A hideg tél könyörtelen,
És megdermeszti tűzszívem.
Hát szépen kérlek, Kedvesem,
Hogy örökké maradj velem!

Megérünk tán még egy tavaszt,
Mely virágszirmokat fakaszt
A ligetben, a berkeken.
Te csendben fogd meg a kezem,
Míg én könyörgök, Kedvesem,
Hogy örökké maradj velem!

S ha ránk köszönt a drága nyár,
És nem leszünk sehhol se már,
Mert elnyel egy hideg verem,
Dermedt szívem hozzád üzen:
Pihenjünk együtt, Kedvesem,
A síron túl is légy velem!

(1971.11.12.)

Szivarom füstölgő kódében⁶

Szerelmes voltam én magába:
Igazán izgalmas szerep...
Tündérországba készültem
S ön pokolba vitt engemet.

Színéskedett. A színpad nagy volt:
Magáé volt a nagyvilág,
S én csak a színfalak közt lestem
Bomlasztó, bűvös mosolyát.

Ám mosolyából alig hullott
Reám egy biztató sugár,
De mit tudtam én akkor azt, hogy
Egy ifjú milyen nagy számár.

Bolondultam hát mafla módon,
És vágytam forró csókjait,
Nem sejtve azt, hogy édes ajka
Más férfiakat boldogít.

Most, köszönöm a szép időket.
Ha nem is kaptam csókokat,
De feledtette akkor vélem
Örökké korgó gyomromat...

⁶ Megjelent: Gázláng, V. évf., 12. sz. (1961.03.25.) Ez a mű valószínűleg a versíró egy másik írásával megosztva lett első helyezett a Gázláng vers- és cikkíró pályázatán. Eredményhirdetés: Gázláng, V. évf., 21. sz. (1961.05.21.)

Ki így, ki úgy használ a köznek,
És ez a bókom nem hamis,
Mert akkor rajongott magáért
Sok más, éhező kamasz is.

...A gyomrom régen nem korog már,
És egy tündérem is akadt,
Aki pótolta maga helyett
Az elmulasztott csókokat.

Nem! Nem haragszom én magára!
Hiszen gyönyörű volt az is,
Amikor nem kaphattam csókot.
– Belátom most már magam is.

Az emlékeken elmerengve,
Szivarom füstölgő ködén,
Egy kopott ruhás sápadt kamasz
És maga mosolyog felém.

Hajamban dér ezüstje csillan,
Tőlem már búcsúzik a nyár.
Így élek én. És maga, kedves?
Él-e még? Hogy van? Merre jár?

(1959.04.14.)

Nikula madara

Nikula madara, tudsz-e még mesélni?
Mondd el hát, hogy milyen gyönyörűség élni!

Nikula madara, a szép mindig szép volt!
De úgy néha-néha beborult az égbolt.

Nikula madara, szép tollad megkopott;
Kelet is, nyugat is csúful megrugdosott.

Madár, te szép madár, mit is tehetsz róla,
Hogy mit ér a Korán, és mit ér a Tóra?!

Jehova és Allah, ti jobban értitek:
Kié jogosan a Sínai-félsziget?

Legyen békesség földje, én ezt mondom!
Ugye igazam van, Golda Meir asszony?

Az olaj: az olaj! Az olaj az óhaj!
Izrael, hová jutsz? Mi lesz veled, ó, jaj!?

Nikula madara, hangod messze szálljon,
Ha fegyverek szólnak izraeli tájon!

Nikula madara! Allah és Jehova
Miképpen segíthet vagy ide, vagy oda?

Nikula madara, kell-e a tankcsata?
Miert is vérzik el Izrael sok fia?

Jeruzsálem, Jaffa, Tel-Aviv és Haifa,
Golan-fennsík és a Szuezi-csatorna...

Hol az ősi határ? És Bálám számara?
Megmondod-e nékem, Nikula madara?

(1973.11.04.)

Köd vagy

Megállj, felhő vagy ködgomoly!
Mindegy, hogy mi vagy nékem,
De ott úszol a végtelen,
Kékfényű messzeségben.

Mert oly végtelen vagy nekem,
Mint az a messzi pára,
Amit hiába fognék meg,
Mert semmiséggé válna.

És mindig te vagy az nekem,
Amit messziről látok:
Az égen úszó fellegek,
Vagy napsugaras álmok.

Látlak, de sosem érlek el;
Itt vagy, és mégis messze.
És így szegezel minden nap
Egy-egy újabb keresztre.

Köd vagy. Egy foghatatlan köd,
És én e ködben élek.
De jó e köd, mert nem látják,
Ha mosolygok – vagy vérzek.

Aranyködöm, ezüstködöm,
Sötét szmog, ami fojtasz,
Megölsz, de rózsás hajnalon
Új életre támasztasz.

Aranyködöm, ezüstködöm,
Szmogom, csak fojts, vagy ölj meg,
De ha soha nem érlek el,
Én akkor is szeretlek!

(1972.03.21.)

Ének egy kabátról

Azt mondtad, kedves: kopott a kabátom,
Ideje lenne egy újra cserélni.
Tudom én is, de egy nyugdíjas ember
Biztosan nem fog már sokáig élni.

Elkoptunk mink is kívül-belül, kedves;
Elszívárogtak életünk erői.
Hát mondd meg szépen, hogy ebben a korban
Egy új kabáttól mit lehet remélni?

Az évek hosszú, bús-vidám során át,
Kedvesem, mink is ugyancsak megkoptunk.
Kemény sors volt, de ebben ott a lágyság,
Hogy így is nagyon szépen összeszoktunk.

Nem kell már nekünk sem dísz, sem parádé,
Most, mikor éltünk bús alkonyra hajlik.
Hiszen ezen a vén, kopott kabáton
Az örök szépség hulláma morajlik.

E múltó roncsot, e pusztuló testet
Nem ifjítja meg semmilyen új holmi,
És különben is kopott kabátban is
Tudok még derűs szívvel bandukolni.

Persze, jó lenne ismét ifjú lenni!
De hát az álom: örökké csak álom.
Megvénültem, és én nagyon szeretem
E velem vénült, jó öreg kabátom!

(1972.10.23.)

Ásunk a kertben

Kedvesem, ugye lesz itt tavasz,
Ahol most minden oly sivár?
Őszi kertünket feltámasztja
Az életadó napsugár?

Temessük el a rózsák szirmát,
A földre hullott levelet!
Itt éltek, itt jöttek világra,
Illő, hogy itt pihenjenek.

A „nagy tragédiának” vége.
Üres, sivár, kihalt a kert,
Mintha nem is lett volna igaz,
Hogy itt madár is énekelt.

Kedvesem, ugye lesz itt élet?
Lesz madárdal, virág, meleg?

Ásunk a kertben – és a szívünk
Búsan, félénken megremeg.

Megjött a tél⁷

Hát megjött a tél újra,
Mint annyi éven át,
S pazar bőséggel szórja
Fehér hócsillagát.

A tarolt ágú fák most
Fehér mezt öltenek:
A lágyan hulló pelyhek
Rájuk telepszenek.

A múlt ködébe süllyedt
Gyermekkori telek
Szívemben kisarjadnak,
És felderítenek.

A régi hócsatákból
Még valami kísért:
Egy csitri képe villan,
S kárpótol mindenért.

És szinte akaratlan
A hóba markolok,
És úgy, mint réges-régen,
Egy hógolyót gyúrok.

⁷ Megjelent: Gázláng, VII. évf., 50. sz. (1963.12.14.)

De hol van az a csítri,
Az a kedves leány?
Elvitte életemből
Egy messze sikló szán.

Frissen gyúrt hógolyómat
Csendben elengedem,
S a néma hóhullásban
Nagyot dobban szívem.

(1963)

Anyák napjára (Édesanyámhoz)

Virágokat vinnék most hozzád,
De merre jársz, anyám?
A ködös, kéklő messzeségből
Még gondolsz-e reám?

Ha arcul üt az élet ökle,
És bánatos vagyok,
Édesanyám, miért van az, hogy
Csak reád gondolok?

De most ne panaszt szóljon ajkam,
Ma ünnepet ülünk,
Mink: hatvan-hetven éves kölykök,
Kik búsán vénülünk.

Anyák napján a vénember is
Emlékezik, örül,
Vagy sóhajtozik, s szemeiből
Könnycseppeket törül.

Virágokat vinnék most hozzád,
Mint annyi jó gyerek,
De nem tudom, hogy hol talállak,
Nyomodra nem lelek!

Szálljon feléd egy sóhaj mégis,
Mint ünnepi beszéd.
Fogadd, anyám, vén gyermekednek
Forró üdvözlését.

E sóhajom és üdvözletem
A szívem dallama,
Mit anyák napján zengek hozzád.
Ó, hallod-e, mama?!

Fogadd hát dalos köszöntésem
Egy szál virág helyett,
S csókoltatom a messzeségbe tűnt,
Jóságos két kezéd!

(1974.05.)

Feleségem születésnapjára⁸

Én megyek vagy az évek jönnek?
Egy születésnap közeleg,
Szép ajándék és kedves ünnep,
Hogy együtt élhetek veled!

Én asszonyom, én feleségem!
Lásd: hímes, színes szőttesed,
Mit egy életen át csodáltam,
Csaknem teljesen szétesett.

Törékeny lett a drága kelme,
S a hímzőfonál megkopott,
S hogy mégis öröm legyen benne:
Te újra s újra foltozod.

Hát győződ még, te kedves asszony,
A díszét vesztett éveket
Hímezgetni? Én nem haragszom,
Ha többé már nem hímezed.

Kicsi kezeid megcsodálom,
Mik nem fáradnak el soha,
Csak azért, hogy fényekben álljon
Az évek megkopott sora.

⁸ Megjelent: Gázláng, V. évf., 38. sz. (1961.09.23.). A publikációban *Élettársam születésnapjára* címmel szerepel, s a versben is minden „feleségem” szó „élettársam”-nak van írva. Valószínűleg a kor politikai szemlélete miatt látta jónak, ha a kicseréli a kifejezéseket – a szerk.

Én asszonyom, én feleségem!
Öröm és bánat is e nap
Öröm azért, mert rád találtam,
És a szívembe zártalak.

Bánat, mert minden esztendővel
Az elmúlás felé megyünk,
És hiába győzzük erővel:
Széthullik drága szőttesünk!

Én asszonyom, én feleségem!
Ma nem adhatok egyebet,
Csak azt, amit rég neked adtam:
Hűséges férfiszívemet!

(1956.08.29.)

Vérző rózsák

Vérző rózsákat ölelek szívemre,
Vérző rózsák vérzik meg a szívem,
Vérző rózsákat csókolgat az ajkam,
Vérző rózsákat simogat kezem.

Vérző rózsza vagy, kedvesem, és úgy fáj,
Hogy nincs tövised, csak a szeretet,
De ha volna is millió tövised,
Megcsókolnám a töviseidet.

Vérző rózsákat csókolgat az alkony...
Kedves, szép rózsák, ugye értitek,
Hogy kedvesem, a tövisek s az alkony
Nem sebezhetik meg a szívemet.

Vérző rózsáknak szirma hull fejemre,
És minden rózsát csókkal fogadok,
Mert kedves nekem minden drága rózsza,
Amíg élek – és mikor meghalok.

Rózsák! Ti kedves, illatozó rózsák!
Egy bájos búcsút intsetek nekem,
Hogy abban a felém intő búcsúban
Örökké lássam az én kedvesem.

(1972.05.13.)

Lepkeszárnyon jövők hozzád

Nem mehetek gépkocsin hozzád,
Csak két fáradt lábam cipel.
De azt, hogy így is rád találok,
Tudom – de ebben hinni kell!

Te sem ragyogj selyemruhában,
Mert így is úgy tündökölsz,
És pörén is magadhoz vonzasz
Mágnesként – s egy csókkal megölsz.

Ragyogsz! S én gyenge lepkeszárnnyal
Bódultan repülök feléd.
Mit bánom azt, ha gyenge szárnyam
Egyetlen csókodtól elég.

Pusztuljak el a lábaidnál,
Én, rajongó, oktalan féreg!
Taposs el! De én még akkor is
Szeretni foglak téged!

(1972.03.21.)

Vallomás Óbudához

(Pest és Buda egyesítésének százéves jubileumára)

Szép fővárosunk jubilál most:
Százéves frigyét ünnepel.
Hogy Pest és Buda egyesültek,
Erre büszke minden kebel.
Budapestet dicsérni: közhely;
Dicsérte már dalok sora,
De énnékem mégis legszebb
Ez a kerület: Óbuda!

Az aquincumi öreg romok
Ünnepi ruhát öltenek,
És kamaszosan néznek reám
A kétezzer éves kövek.
Bár arcomon egyre sűrűbb lesz
A vénítő ráncok sora,
Nem baj, ha öreg és csúf leszek:
Te egyre szebb vagy, Óbuda!

Hiszen aki itt kószált végig
Egy bús, de édes életet,
Annak szíve át is érzi
E százesztendőös ünnepet.
Szeretlek, Pest, mert gyönyörű vagy!
S e bókom ne legyen suta,
Ha makacsul utána fűzöm,
Hogy nekem legszebb Óbuda!

Tudom: az ember részrehajló,
De te, jó Pest, ne vedd zokon,
Hogy itt tudok csak álmodozni
Az aquincumi romokon!
Hát ismét csak így szól a mottó,
S mit tehet az ember fia,
Ha újra és újra csak azt mondom:
Szeretlek, te vén Óbuda!
Te kedves, öreg Óbuda!

(1972.10.)

Húsvét előtt

Ünnepet várunk. Mindegy, hogy mit,
Mert ünnep jó és szép,
Ha szeretettel csókolják meg
Az emberek egymás szívét.

Hát konduljon a szép harangszó,
Hogy feltámadt Isten fia!
Csak szeretet legyen a földön,
S akkor lesz demokrácia!

Én nem kutatom Isten létét;
Nem hirdetem, s nem tagadom!
(Nincsen Isten! És mégis ott van
Minden kacagó ajakon!)

Ünnepet várunk. Mindegy, hogy mit,
Csak az az ünnep szép legyen,
És minden ember ölelje át
Egymást azon az ünnepen!

(1972.03.21.)

Lement a nap

Lement a nap! Hány költő írta le,
Mert ez a szó régi szállóige.

Lement a nap. Minden oly egyszerű,
Csak a szívünk lesz borús, keserű.

A nap lemegy, és feljő milliószor,
És sokakat lát kidőlni a sorból.

És kidőlök lassacskán én is immár,
S lehet, hogy értem nem is lesz nagyon kár:
Az öregek vesszenek, pusztuljanak!
Majd minden sebet meggyógyít a holnap.

S a többi öreg is hol lesz akkor már?
Az „emberség” e glóbuszon túl sétál,
S ha egy humánus szóra vár egy jámbor
– Lement a nap –, és majd az éjszakából
Egy fény villan fel a szépet keresni,
De akkor már a szépből nem lesz semmi!

(1972.06.06.)

Majd egyszer elmesélem

A szemeimnek ráncait;
A múltó évek titkait;
A hajam ezüstös fényét;
Az életem szép álmait;
A sorsom badarságait
És mindennek a lényét.

De félek: mire bölcs leszek,
Én már semmit sem tehetek,
Mert nincs miről beszélnem,
És hiába is ígértem,
Mert könyöröghettek térden,
Ha így is, úgy is végem.

Kedves barátok! Jó napot!
Megemelem a kalapot,
Mert nem tudok mesélni.
A nap már lealkonyodott!
Egy könnycseppet szétmorzsolok...
– De mégis szép volt élni!

(1972.11.14.)

Ismertek-e még, emberek

Szép: a szép és csúf: a csúf,
És ezen túl minden hazug.

Még lépek egyet tétova,
De már nem tudom, hogy hova.

A szakállam lassan kinő,
Míg a fejem lágya benő.

De szépet sehol sem lelek,
Csak kínlódom és reszketek,
Mert a szépség nincsen sehol.
Szívemen a csúfság dobol,
S szépet hiába keresek,
Mert újra s újra elesek.

Hát lehet nevetni ezen
A sárba hullott, szép fejen.

Ki mondja meg: mivé leszek?

Ismertek-e még, emberek?

(1972.11.14.)

1972-ben az első havazáskor

Ezerkilencszázhetvenkettő.
A tél ránk köszöntött megint.
És ebben a szép hóhullásban
Összedobbannak szíveink.

Ebben a puha hóesésben,
A szívünk egyre melegebb,
Mert évről-évre nem hűtenek,
Hanem fűtenek a telek.

Megint elmúlt valami! Elmúlt
Egy nyári álom s egy szép ősz,
De hát az álom mindig elszáll,
És mindig mindent megelőz.

Ezt a telet ismét köszöntöm,
Bár nem bírom a hideget,
De mégis a dús havazásban
Meleg járja át szívemet.

Benne vibrál a kezdet és a vég:
Az alfa és az omega.
Ó, sok szép álmot hintsen reánk
Az ég hulló hócsillaga!

(1972.11.20.)

Sem Dózsa György

Vesztett emberek, veszett lelkek
Rikoltoznak: Ihaj, tyuhaj!
De ott, ahol könnyek csordulnak,
Nem kérdi senki: mi a baj,

Mert a baj itt van a nyakunkban,
Hogy szinte üvöltünk bele,
De akinek a bú nem inge,
Az bizony nem bújik bele.

Az egyik üvölt a jóléttől;
Hajh, luxuskocsi, nyaraló!
A másik feneke világít,
Mert elkopott a pantalló.

Hát így élünk, mert hogyan élnénk;
Az úr az pokolban is úr!
De ez a hitvány Dózsa-népség,
Az életből most sem tanul.

Ecce Homo! Íme, az ember!
Dózsa György, tüzes korona...
De sem Dózsa György, sem Megváltó,
Itt senki nem vált meg soha!

(1973.03.22.)

Elfújta rég a szél

Miként Nagy Sándor hadai,
Vagy Napoleoné;
Vagy Karthagó vén falai,
Mik porrá hulltak szét;
Úgy tűnt a szürke semmibe
Éveim bús hada.
Nem maradt más belőle, csak
Egy rokkant katona.
Nincsen már olyan dalia,
Aki csatára kél;
A legdélcegebb vitézt is
elfújta rég a szél!

Pedig mennyi szép, hős csatát
Vívott e hadsereg...
Ha rá gondolok, büszkeség
Feszíti keblemet.
(Az ifjúkori büszkeség,
Mely ki tudja ma már,
Hogy mennyi szépet ringatott?
...S hogy eltűnt, ó, de kár!)

Az öreg, rokkant katona
Csak hallgat, s nem beszél.
A legszebb emlékeit is
elfújta a szél!

Talán már nem is keresi,
Amit nem lel sehol.
A vacogtató, hideg szél
Búcsúztatót dalol.
Az öreg harcos mit tehet?
Búsan kardjába dűl...
Hiszen mit is keresne itt
Rokkantan, egyedül?
A lábnyomát se kutassa,
Aki utána él,
Mert azt is úgy, mint annyi mást:
Elfújta a szél!

(1973.06.12.)

Ülök a kocsmában

Most itt ülök, mint egy rab a börtönben,
Pedig csak egy kis kocsmá volt ez,
Dehát mindenki annak örvendezzen,
Amit magának sorsában szerez.

Ki az itálnak, ki a nőknek rabja,
Mert egy életen át rabok vagyunk,
És a szabadság akkor köszönt reánk,
Ha elpusztulunk, mikor meghalunk.

Ott már senkinek nem parancsol senki.
Az élet csendben folydogál tovább...
És ki tudja majd egyszer összerakni,
Egy fonák élet bús mozaikját?

Eltűnt! Elment! És nincs, ki visszasírja
Azt, ami elmúlt. S aki még zokog,
Annak lelkét sem tudják vigasztalni
A tűnő napok, hetek, hónapok.

De hát ez volna az életünk rendje?
És ez a nagy rend vajon kell nekünk?
Be kell vallani, hogy e nagy rend ellen,
Mink, gyarló férgek, mit sem tehetünk!

Valami mindig elrohan előlünk,
És valaminek mindig vége lesz.
Csak egy igazság létezik e földön:
Hogy igazságot soha ne keress!

...Lám, így lehet egy kis kocsmában ülni,
És verset írni. De ez mire jó?
Hiszen az ital, nők, bölcsesség, versek
S minden: holnap már hiábavaló!

(1973.06.22.)

61 év

Hatvanegy év nem nagy idő,
De igaz volna ez,
Hogy a temető ciprusa
Már felém lengedez?

Hatvanegy év! De sok barát
Már réges-rég halott.
Megvénültem, és lassacskán
Csak magam maradok.

De mit is kereshetnék itt,
Hol minden idegen;
A földön és a földön túl,
Végtelen tereken?

Én megcsodálok mindent még,
De vajon mire jó
A szédületes technika:
Komputer, űrhajó?

Ó, nem kell oda űrhajó,
Ahová én megyek.
Mégis magához ölel majd
Az ég s a fellegek.

És oda kerül mindenki,
Ha eljő majd a vég.
De azt, hogy melyik órában,
Azt nem mondja meg senkinek
A bölcs „számítógép”.

(1973.10.01.)

Egyedül maradsz halálodra

Egyedül maradsz halálod óráján,
Ha nincsen semmid, nincsen vagyonod!
Köpnék reád, és holttestedbe rúgnak
A hőn szeretett kapzsi rokonok.

A testvérekről már nem is beszélek.
De ha van édeslányod vagy fiad,
Halálod után – kincseket keresve –
Feldúlják kopott bútoraidat.

Kaptál-e jó szót rokonoktól, testvértől,
Vagy gyermekedtől? Nem is kérdezem.
Túl a halálon, túl a halálunkon
Magam maradok – s te is, Kedvesem.

Adni és kapni: emberek törvénye.
Rabolni, marni: farkasok dala.
Ez a kulturált, csúf huszadik század
Minden rossznak a termőtalaja!

Egyedül maradsz halálodra, Kedves,
És én is árván, magam maradok.
Rokon, testvér vagy gyermek mit is számít,
Ha üvöltenek éhes farkasok!

(1974.02.09.)

Ott fejezzem be életemet

Ott fejezzem be életemet,
Ahol annyira boldog voltam;
Édes kis feleségem mellett,
Vagy ahol oly jókat boroztam!

Én már tudom a jövő titkát:
Egy napon vége lesz a bornak!
Vége lesz a boldog életnek,
Barátságoknak és vigalomnak!

De amíg élek, addig éljek!
És addig élek bizonyosan,
S ha majd nem élek, az utódok
Lépkedjenek hűlt nyomdokomban.

Ha majd eljő az a végső perc:
Szervusz, Isten és szervusz, Ördög!
Mert olyan veszett ember vagyok,
Hogy akkor is vígan köszönök.

Hát bocsássatok meg énnékem,
Barátaim és feleségem.
Bár örökké akartam élni,
De hiába, ha egyszer végem!

Ott fejezzem be életemet
– És most már tudom bizonyosan,
Hogy ott is fogom befejezni –,
Ahol annyira boldog voltam!

(1974.03.06.)

Cserebogár, hej, cserebogár

Megyek, megyek még mindig az úton,
De hogy meddig, azt én biz nem tudom.
Csak azt tudom, az idő elszáll.
Cserebogár, hej, cserebogár!

És tudom azt, hogy jó lenne megállni,
S az utam végén nyugalmat találni,
De a nyugalom énreám nem vár.
Cserebogár, hej, cserebogár!

A csahos ebek mindig megugatnak,
És én futhatok fejemmel a falnak.
Tudom, hogy minden erőlködés kár.
Cserebogár, hej, cserebogár!

Az életemben küzdhettem vitézül,
Mi haszna volt, ha most már halni készül?
Hunyóban van a legutolsó nyár.
Cserebogár, hej, cserebogár!

(1974.03.29.)

Tücsökzenével

Elpihent minden régen már e földön;
Este van, Kedves, késő este van.
Túljár az idő régen az éjfélén,
De tegnapokban érzem még magam.

A cigarettám sötéten parázslík,
És mellettem a villany izzik, ég.
Elképzelem, hogy mily távlatok vannak;
Szobánkon túl az éji messzeség.

Kicsiny világunk e szobácskán belül
Kedves álmoktól mosolyra derül,
Mert a végtelen bejött hajlékunkba,
Mikor egy tücsök halkan hegedül.

Tücsökzenével ringatom a lelked;
Ugye kedves dal e cirip-cirip?
Igaz, hogy most már nem hallod, mert alszol,
De a dalokból tiéd mindegyik.

Ha nem is hallod ezt a tücsöknótát,
Ezt a halk szavú éjjeli zenét,
Hiszem, hogy érzed, mert e ciripnóta
Az én nagy szívem teríti eléd.

Cirip-cirip – az én lelkem dalolja
Szívedhez ezt a kedves muzsikát.
De jaj, ha az a tücsök elnémulna,
Ki ciripelné hozzád újra s újra
Egy pici tücsök édes dallamát?

(1973.11.26.)

Nem maradok le a kortól

Én nem maradok le a kortól,
Míg ifjú tűzzel zúg a vérem;
A legmerészebb vágatót is
Egy sóhajommal utolérem.

Az atommáglyák korszakában
Még józan öregek is vannak.
A legfiatalabb tudomány
Nem rohanhat fejjel a falnak!

A megatonnákban mérhető,
Béklyóba zárt lidérces álom:
Vajon mennyit fog szétrombolni,
Vagy segíteni e világon?

Nem maradhatok le e kortól,
És lépést tartok, amíg élek,
Ezzel a fertőző világgal,
A hobbantak bármit remélnék!

Nem maradok le – vén fejemmel –
E csodát építő világtól,
Sőt újabb s újabb csodát várok
A lázban égő ifjúságtól.

Én tudom, hogy az ember: Ember!
És az Ember ezerszer áldott!
Ezért ölelem szeretettel
Vén szívemre az ifjúságot!

(1973.11.26.)

Fagylalt és nő

három változatban

1.

Fagylalt és nő.

Nagy nyári hő.

Az aszfalton egy pár cipő,

S a cipőben egy remek nő!

2.

Láttam egy nőt, egy angyalit,

Fagylalttal a kezében.

Jóízűen nyalogatta

A nyár forró hevében.

Ha majd elfogyott a fagylalt,

Mondok egy bókot neki,

S én nyaldosom meg az angyalt,

Persze, csak ha engedi.

3.

Láttam egy nőt, egy angyalit,

Mohón nyaldosott egy fagyit.

Azt az angyalt – fagylalt fogytán –

De szívesen megnyaldosnám.

(1973.07.25.)

Tüllfátylakon keresztül

Tüllfátylakon keresztül látlak téged;
Az örök nőt, az örök gyengédséget,
És én, a férfi, erőmet vesztetten
Eléd hurcolom álmodozó lelkem.

Lásd, ez vagyok, te tüllfátyolos tündér!
Csupaszon, pőrén. És e lélek mit ér,
Ha a tündér-tüllfátylak közt kereslek,
Mert vén szívemmel még most is szeretlek?

Én nem vitáztam soha semmi szóval,
De birkózom egy szörnyű koporsóval,
Hogy maradj, maradj! Ó, ne hagyj itt engem,
E tüllfátyolos álmokkal szívemben!

Ó, ismertem én számos földi tündért,
És meg is haltam volna talán mindért,
De te voltál a tündérek közt legszebb,
És elbűvölted e rajongó lelket.

Mert férfi vagyok, hát örökké vallom,
Hogy szép minden lány, és szép minden asszony!
De mégis te vagy az a legeslegszebb,
Aki belőlem új embert teremtett.

Maradj örökké az én szép tündérem,
Tüllfátylakon túl, s mindenem, mi éden!
S ha jó a Kaszás, hogy felénk suhintson:
Örök maradsz, te halhatatlan asszony!

(1974.01.18.)

Joó Dániel levele

Travinák Zsuzsanna, nincs már többé titok,
És hogy te is tudjad, most mindent megírok.

Duzzadó kebeled csodák után áhít,
Csodák után lendül a bokád, a vádlid.

Vártalak, vágytalak még nem is olyan rég,
Te nyugtalan néember, te boszorkányárnyék.

Köszönd, amit adtál, köszönd, amit kaptál,
Magadnak köszönd, ha egyedül maradtál.

Sok szépasszonyt láttam, hitem, lelkem rajta!
Csak te gyaláztál meg, Travinák Zsuzsanna.

Csókkold csak, és öleld, aki eléd kerül.
Majd más is megtudja, hogy üres vagy belül.

Csukd be az ajtódat, zárkózz el előlem.
Ha vársz is valamit: semmit ne várj tőlem!

Keressed csak, keresd, holnap is és máma,
Amit eljátszottál, Travinák Zsuzsanna.

Nincsen békességed, nem is lesz már soha.
Eljátszottál mindent, te gonosz mostoha!

Megfogtam a kezéd, el is eresztettem.
Nem akartál jönni, távozzál hát csendben.

Vége van a dalnak. Táncolj és bokázzál,
De nyugalmad nem lesz, akármerre jársál.

Most már én csukom be örökre az ajtót.
Sirassanak téged a meg nem szület rajkók!

(1974.02.06)

Ballada egy Közért boltban

Kedves kis közértés kartársnő,
Bocsássa meg, ha zavarok,
Amikor néhány apróságot
Bevásárolni akarok.

Két kiló lisztet, liter tejet,
Két kiló „netzes” burgonyát,
Tíz deka vaját, Mackó sajtot
És egy doboz Symphoniát.

Egy citromot – bár elég zöldes –
És rizsából is két kilót.
Egy liter mézes fehér bort is
És legalább egy kiló sót.

Most jut eszembe az élesztő:
Abból is kérek két dekát,
És kérek még, ó, mit is kérjek?
Három doboz szardíniát.

Szerencse, hogy eszembe jutott:
Kérek egy kiló kenyeret,
Meg három csomag „kavics cukrot”,
Mert szeretik a gyerekek.

Babérlevél, köménymag – persze –,
Ezekre is szükség vagyon,
Meg szalicilra, hogy a befőtt
Ne romoljon a polcokon.

...Mit mond itt hátul? Fejezzem be
A hosszú vásárlásomat?
No jó, én mindjárt befejezem,
Csak ne bökdössék hátamat.

És ne lépjenek a lábamra,
Mert én is vásárló vagyok!
Mit beszélnek? Mikor beléptem,
Tudtam, hogy „kosarat kapok”.

De szálljon le már a lábamról,
Hogy vihessem a kosaram,
S ne tülekedjünk, mint a barmok!
Már csak azért se tülekedjünk,
Mert embereknek kéne lennünk!

S hogy ne szégyelljem úgy magam...

(1974.10.23.)

Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – I. tétel

Ó, kedves Laurám, én most is kívánlak!
Mit számít az a néhány elment század,
Mely elsuhant fölötted – és fölöttem?
Én leterítem ma is eléd lelkem.

Ó, kedves Laurám, nem csókoltál engem
Soha, soha! De hozzád zeng e versem,
E szonettet, hogy dicsérjelek téged,
Az örök asszonyt, anyát és hűséget!

Nem csókoltál, és nem csókoltalak,
De csókok nélkül is csodáltalak,
Én, árva költő, én: kis semmiség!

Te halhatatlan asszonyi alak,
Mert egy életen át csodáltalak,
Tiéd ez a hatszáz éves dicsőség.

(1974.07.18.)

Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – II. tétel

Laurám! Megölsz egy ki nem mondott szóval!
Bár nem bízattál soha semmi jóval,
De én tudtalak még így is szeretni,
Ám e szerelem néked nem volt semmi!

De e mély érzést ne dobd a sarokba,
Mert ez belezúg jövő századokba,
És akkor majd – ki a múltat kísérti –
Csodálkozik, hogy volt egy dőre férfi,

Aki egy asszonyt nem tudott feledni,
Csak egyet tudott: lángolón szeretni,
Egy asszonyt, aki az övé sosem volt...

De hat évszázad igazolja kínját,
Ha szonettjei halkán visszasírják
Szépségedet, mely szebb volt, mint a mennybolt.

(1974.07.18.)

Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – III. tétel

Petrarca üzenete

Legyen a porom végleg elfeledve!
Ne mondjon senki ünnepi beszédet.
Laura meghalt, és immár én sem élek,
Hát kinek van halott-támasztó kedve?

Mert írni mertem néhány kedves verset,
Hatszáz év után ne citáljon senki!
Hiszen Laurának kell ma megköszönni
Minden általam írott kis szonettet!

Írhattam egyet, és írhattam százat...
Vajon érti-e ez a jelen század,
Hogy én Laurámat mily forrón szerettem?

Nem csókolta a kedves soha számat,
De felé int lelkemből az alázat,
Miként felé int minden kis szonettem!

(1974.07.18.)

Csak az fáj nagyon

Hányatott létem lassan véget ér,
De nekem eddig nem termett babér.
Hát elmondom most büszkén, míg lehet,
Hogy befejeztem minden művemet.

Fejem nyugovóra békén hajtom.
Isten veled, vén íróasztalom!
Isten veletek, tollam, ceruzám!
Nem találkozunk többé ezután.

Miért dolgoztunk eddig – és kinek,
Ha közös művünk nem kell senkinek?
Tollam, ceruzám, íróasztalom,
Ugye tudjátok: csak az fáj nagyon?!

Kisebb fájások értek eddig is,
De feledve rég minden kis tövis.
Ám nincs feledve az a legnagyobb,
Mit halálig magamban hordozok!

És most, amikor minden véget ér,
A keserűség immár mit sem ér.
Ugye tudjátok ezt ti is nagyon:
Tollam, ceruzám, íróasztalom?!

(1974.10.22.)

Vagány Vendel végrendelete

Rátok hagyom, mit rám testáltak
Az elődjeim – őseim.
Legyen tiétek – amit kaptam –
A jaj, a baj, a gond, a kín!

S ha akadt egy kis örömöm is,
Hát én azt is rátok hagyom,
Utódaim. Majd meglelitek
Egy szupernova csillagon.

Igaz, a Holdon is volt kincsem,
De végül most már kiderült,
Hogy mese volt. S ezt igazolja
Mind, aki oda elrepült.

Hát maradjunk csak itt a Földön,
Itt is van testálnivalóm:
Legyen tiétek minden álmom
És minden bús illúzióm!

De nem akarok bohóckodni,
Most, mikor az időm letelt.
Hát néktek adom végső kincsem:
A rám boruló gyászlepelt.

Lehet az még menyasszony fátyol,
Fejkendő – vagy pelenka is.
Mindegy, hogy mire használjátok,
Csak a cél ne legyen hamis!

Nem herdáltam el, amit kaptam,
Sőt: kamatozott eleget!
Így hát nyugodtan írhattam meg
E rövid végrendeletet.

Én, Vagány Vendel, így kívánom
Szétosztani a kincseim,
Amiket egykor reám hagytak
Az én „nincstelen” őseim!

(1974.07.29.)

Lesz-e bátrabb?

Lesz-e majd egy bátrabb,
Lesz-e majd egy hősebb,
Aki az erősnél
Sokkalta erősebb?

Lesz-e igazi ember,
Aki ki mer állni,
És az igazságért
Bátran síkraszállni?

Nem tudom, de hiszem!
(S e hitem nem talmi.)
Mindig lesz, aki mer
Igazat akarni!

Mindig lesz, nem is egy,
Hanem sok-sok ember,
Aki a merésznél
Még merészebbet mer!

Ez viszi előre
Azt, ami megállna,
Hogy beteljesüljön
Az emberek álma.

Hogy mi ez az álom,
Azonnal megmondom:
(Nem rágódok semmi
Kutyamarta csonton.)

Nem kívánok én mást,
Csak a békét – békét!
S azt, hogy a világon
Mindenütt megértsék!

(1974.10.20.)

Utaztam én

*„Az életet már megjártam,
Többnyire csak gyalog jártam,
Gyalog bizony’...
Legfőlebb ha omnibuszon.”*
(Arany János)

Utaztam én autóbuszon,
Döcögtem a trolibuszon.
Villamosra is fölszálltam,
A HÉV-et is kipróbáltam.

Ülőhelyre sose várva,
Legtöbbször csak álldogálva
Tíz, húsz éve, én nem néztem,
Állva is csak célhoz értem.

Az a sok kedves fiatal
Miért fárad el olyan hamar?
Hatvan évemen túl járok,
Becsülve az ifjúságot.

De ki tiszteli az aggkort?
Ígérgetnek holmi „mellport”.
Csak úgy, minden indok nélkül,
Hogy az ember belekékül.

Éppen ezért úgy gondoltam:
Jobb lesz nekem gyalogosan,
Mert úgy kisebb baj ér engem,
És nem is kell tülekednem.

A járdán, ha mendegélek,
Előbb-utóbb célhoz érek.
De a modern járműveken
Nincsen mit keresni nekem!

(1974.10.29.)

Almafák, barackfák

Az a göcsörtös almafa
Most böjtöli ki a halálom.
Meghalhatok, de a lelkem
Itt marad az almavirágon.

És itt marad a barackfák
Rózsaszín virágaik szirmán.
Nem veszttem én egészen el,
A túlvilágnak útját járván.

Alma- s barackfák míg lesznek,
Ezer s tízezer éven által:
Együtt nyílok, és hullok le
Almafa- s barackfavirággal.

Melengetem a lelkemet,
Ezt a – züm-züm – méhecske-lelket.
Alma- s barackfák virágai,
Titeket mindenkor szeretlek,
Halálomon túl is szeretlek!

(1974)

Mikor az élet éjbe hajlik⁹

Notturmo (éjjeli zene.)

Hitvesem! Most, hogy nem bírod a munkát,
Azt, hogy kettőnket itthon rendbe tartsál,
S mert én végzek el mindent, amit tudok;
Azért, Kedvesem, ne sírj, ne zokogjál!

Örülj annak, hogy győzöm még erővel,
De amikor majd én sem fogom bírni,
Akkor, Kedvesem, odamegyek hozzád,
Leülök melléd, és segítek sírni!

(1976.03.14.)

⁹Anna három hónappal később eltávozott – a szerk.

Feleségem halálára

Gonosz vagy, Kedves, mert itt hagytál engem;
Eltűntél, mint a pára vagy a füst.
Hová lett hajad fehér koronája,
Az a megdalolt, csillogó ezüst?

Beszéltem hozzád azóta is sokszor:
Lázálmaimban szólítottalak,
Mikor nagyokat reccsent a szobámban
Egy-egy megrokkant, vén bútordarab.

Hallom hangodat a halálon túl is:
Nem fojthattak meg a síri rögök,
Mert kedves hangod onnan is visszaszáll!
– És könnyet ejtek, én, sorsüldözött.

Miért és meddig e nyomorult élet,
Amikor vagy, mégis sehol se vagy?
Percek, órák, napok, hetek gyötörnek...
Meddig recseg még egy bútordarab?

Szólj, ha tudsz még, s csak annyit mondjál nékem,
Most, hogy nem vár rám senki, s nem keres:
Hogy meddig kell még ezt a sorsot vinnem,
Mikor úgy érzem: már nem érdemes?!

(1977.11.25.)

Búcsúzik az öreg melós

Búcsúzik már a vén melós,
Dolgos évei messze szálltak.
De jobb is így, ha már nem kell
Sem a családnak, sem a gyárnak.

Még egyszer búsan visszanéz
Az elkopott évek sorára,
Mint egy elfáradt hadvezér
Az elesett, hős katonákra.

Csak ennyi volt. De cifrázták
Nagy diadalok, kis kudarcok,
Míg együtt küzdöttek vele
Barátok: kedves emberarcok.

Hej, de sokan kidőltek már
Az úton, ahol együtt jártak
– Egymást segítve, bátorítva –
A jó barátok, jó szaktársak.

Csak ennyi volt! Dehát egyszer
Minden nagy háborúnak vége,
És az ember szívére száll
A nyugalom, a csend, a béke.

Búcsúzik már a vén melós,
A szerszám kiesett kezébül.
Hosszú út volt az élete,
De most még hosszabb útra készül:
Az utolsó útjára készül...

(1978.03.13.)

Slágerdalok

Ne hidd, hogy mással

1. Miért nézel úgy, mintha
Sose láttál volna;
Miért kínozod a szívemet?
Én szeretlek, hidd el,
Nem tehetek róla,
Hogy így szeretlek tégedet.

Refr. Ne hidd, hogy mással
Boldogabb az élet;
Ne hidd, hogy mással
Édesebb a csók;
Ne hidd, hogy másnál
Megtalálhatsz mindent;
Ne hidd, hogy mástól
Kedvesebb a bók.
Bárhol is járhatsz,
Bárkire találhatsz,
Füledbe cseng majd lázas énekem:
Ne hidd, hogy mással
Szebb lenne az élet;
Ne hidd, hogy szebb egy újabb szerelem!

2. Siess hozzám, mert én
Forró szívvel várlak,
Te vagy minden gondolatom!
Még ma is úgy, olyan
Epekedve várlak,
Mint az első boldog napon.

Refr.

Az idő már későre jár

1. Ti kedvesek, kik most szerettek
Először és forrón, vadul:
Csak tépjétek az éden fáját,
A gyümölcse majd csak lehull.
Oly jó a csók az éjszakában,
De minden szép perc elszalad,
Hát éljete a csókkal bátran,
Amint illik, ahogy szabad!

Refr. Az idő már későre jár,
És üres lesz minden pohár.
Egy utolsó korty még maradt,
Azt még üríteni szabad!
Aztán tovább, előre, bátran
A bús, süket, vak éjszakában!
Mindegy: ősz, tél, tavasz vagy nyár,
A ti időtök is lejár!

2. Ti korhelyek, ti kedves lumpok,
Ti jókedélyű cimborák!
Ideje lenne hazamenni,
Befejezni az éjszakát.
Az asszonyok majd eldalolják
Az abbamaradt éneket,
Hát induljatok hazafelé,
És álmodjatok szépeket!

Refr.

3. Ti józanul és vénen élők,
 Ti nagymamák és nagypapák!
 Szívetekbe a múlt zenéjét
 Visszahozzák az unokák.
 Örüljete az alkonyatban,
 Ó, néktek is jut még öröm,
 Mert az alkony is hamar elszáll,
 És éjbe hull a fényözön!

Refr.

Csak szeretettel lehet élni

1. Egy kisleány virágot kap,
Vagy forróhangú levelet.
Az élet mindig szépet ad,
Ha van a szívben szeretet.
Csak élje édes életét
Az ifjúság, de ott legyen
A szívünkben a szeretet,
S a halhatatlan szerelem.

Refr. Csak szeretettel lehet élni,
Csak úgy lehetünk boldogok!
A jövődőtől nem kell félni,
Ha szívünk jóságtól dobog.
Hát van-e szebb a szeretetnél,
Míg ez a világ: világ,
Ha a szívünkre a bánat is
Úgy hullik rá, mint a virág?
Csak szeretettel lehet élni,
Csak úgy lehetünk boldogok!
A jövődőtől nem kell félni,
Míg szívünkben jóság dobog.

2. Az öregség is szép lehet,
Ha két szív megértésben él.
Akár tavasz van, akár nyár,
Vagy borús ősz, vagy hideg tél;
Az egymásért égő szívet
Nem tépi széjjel semmi már,
A vénülő fejekre is
Az élet mindig fényt szítál.

Refr.

Az Állami Biztosító

1. Kis családi házát rongálhatja
Szélvész, orkán, irgalmatlanul.
Lesodródik antenna és kémény,
A tetőről sok cserép le hull.
Tűzvész lehet, földrengés támadhat,
Tönkre mehet az egész lakás,
Hanem az itt következő refrén
Minden bajban jó vigasztalás:

Refr. Az Állami Biztosító
Mindenkire gondol,
Ahol baj van, mindenütt segít.
Aki biztosítja vagyontárgyát,
Ha kár éri, semmit sem veszít.
Amit még ma el lehet intézni,
Azzal nem kell várni holnapig!
Az Állami Biztosító
Jó ügyfélként várja,
Kösse meg a biztosítást,
Ez nem csalás, nem ámítás:
A kártérítés nem vitás!
Nyugodt lesz az álma.

2. Fölrobbanhat gáztól a lakása,
Szél törheti ki az ablakot,
Járművével karambolt csinálhat,
Kifoszthatják rablók, tolvajok,
Eltörheti kezét, vagy a lábát,
Mert mindenkit érhet baleset.
Vigasztalást nyerhet mégis, hogyha
Megszívleli ezt az éneket:

Refr.

3. Ha jégkártól pusztul el a termés,
Vagy árvízttől szenved otthona,
A családban történhet halál is,
Az utolsó földi nyavalya,
Ámde aki a jövőre gondol,
Annak mindez nem is nagy eset.
Fő, hogy mindig szeme előtt tartsa
Ezt a refrént, ezt az éneket:

Refr.

Mint holdkóros

1. A Holdről már sokat daloltak,
Nincs ebben fantázia,
Hiszen már megvetette lábát
Ott is már az emberfia.
A Hold már nem ábrándos téma,
Csak egy kihűlt égitest,
És arra int: a boldogságot
Csak itt a Földön keresd!

Refr. De mégis, ha az égen, fönt
A holdfény felragyog,
És gyémántfénnel kigyúlnak
A messzi csillagok:
Mint holdkóros, én úgy járok
Az éjszakákon át,
Hogy megkeressem szívemnek
A legszebb csillagát.
Mint holdkóros, én úgy megyek
Egy kisleány után...
Csak tudnám azt, hogy hol lakik,
Ó, Pesten vagy Budán?

2. Röpködhetnek az asztronauták
 Ostromolva az eget,
 Én már csak úgy, mint legtöbb ember,
 E Földön, lent, gyalog megyek.
 Nem érdekel a Mars, a Vénusz,
 Mit bánom, ha süt a Hold!
 Nem bámulok én fel az égre,
 Mint sok szerelmes bolond.

Refr.

Az élet megy, csak megy tovább

1. Én tudom jól, hogy mi fáj benned,
Hogy a szíved mitől sajog.
Úgy élsz te is, mint annyi ember,
Kik nem lehetnek boldogok.

Refr. Te bolygó, te bús nomád,
Az élet megy, csak megy tovább.
Szemedből pereghet a könny,
Nem látja azt meg a közöny.
Te bolyongó, te bús bohém,
Járhatsz a város peremén,
És sírhatsz, hol senki se lát,
Te bolyongó, te bús nomád.

2. Egyszer te is boldog lehetnél,
Ha megtalálnád a szíved,
És akadna egy lány vagy asszony,
Aki kedvesen rád nevet.

Refr.

Tündérem lettél

1. Várok rád a rózsakertben,
Ugye ott leszel, szívem?
Ahol annyit jártunk ketten:
A vén Margit-szigeten.
Kacagó szél orgonázik
A zöldellő lombokon.,
Bólogatnak a rózsák is,
Mikor ajkad csókolom.

- Refr. Tündérem vagy! Szeretlek téged!
Így nem szerettem senki mást.
Érted élek és érted égek;
Fogadd el ezt a vallomást.
Tündérem vagy az első perctől,
Mióta én megláttalak.
Tündérem vagy, tündérem lettél,
Mióta te is megszerettél,
És én szívembe zártalak.

2. Veled járni kéz a kézben,
Ennyi minden óhajom.
Ha távol vagy, feléd küldöm
Minden forró sóhajom.
Várok rád a rózsakertben,
Ugye ott leszel, szívem,
Ahol annyit jártunk ketten:
A vén Margit-szigeten?

Refr.

Ide karcsú derekad

1. Tudok egy jó bumlis helyet,
Ma oda megyünk.
Jó zenénél vidám csörgés,
Ez kell most nekünk!
Nem törődünk senkivel sem,
Csókolom a szád.
Amíg együtt vagyunk ketten:
Miénk a világ!

Refr. Játszik már a zenekar:
Zumma, zumma, zummm!
Ide karcsú derekad,
Bumma, bumma, bummm!
„Gyere, kukac, riszálni!”
Ez a csudajó!
Nem fogunk ma megállni,
De jó passzió!
Kopogni a parkettán;
Nem kell ide ész!
Ha csörgünk kettesben,
Ne bántson a félsz!
Ide karcsú derekad!
Rajta! Zumma, zummm!
Játszik már a zenekar:
Bumma, bumma, bummm!

2. Ugye, de jó, ugye, de szép,
 Kedvesem, ma itt?
 Felejttem most a szívemnek
 Jó haverjait.
 Ma csak te vagy a haverom,
 Te vagy mindenem!
 Ma: csak a tánc, a zene és
 Te kellesz nekem!

Refr.

Marikám, Marikám

1. Álomszép tündérem, most hozzád üzenek.
Szeretnék mondani valamit ma neked.
Nem tudom, most hol vagy, nem tudom, merre jársz,
De mégis hiszem, hogy egyszer még rám találsz.

Refr. Holdfényes éjszakán
Gondolsz-e még reám?
Valahol élsz-e még,
Marikám, Marikám?

Csillagok fényével
Üzenek most feléd:
A szívem lángolón
Most is csak érted ég!

Marikám! Nem tudom
Feledni arcodat,
Ajkamon érzem még
Most is a csókodat.

Holdfényes éjszakán
Gondolsz-e még reám?
Valahol élsz-e még,
Marikám, Marikám?

2. Ahogy a köd száll föl, eltűntél előlem,
Azóta szomorú ember lett belőlem.
Nem tudom, most hol vagy, nem tudom, merre jársz.
De mégis hiszem, hogy egyszer még rám találsz.

Refr.

Házibuli

1. Buli, buli, házibuli,
Csak az a klassz, az a jó.
Igazi kis házibuli,
Kamaszoknak ez való.
Mit tehetünk arról, ha ezt
Nem értik az öregek.
Múlt héten is csaptunk bulit;
Süketítő éneket.

Refr. Üvöltöttünk, mint a sakálok.
A vakolat is potyogott.
Mire a szomszéd – egy vén mókus –
Az ajtónkon bekopogott.

Panaszkodott: a lárma bántja,
Egy perc nyugalma nem lehet!
Mit tehattunk? Ahányan voltunk,
Betuskoltuk az öreget.

Barátságosan leültettük,
És öntöttük belé a bort.
Később már – az a mérges bácsi –
Velünk együtt rúgta a port.

Virradatra már jól elázott,
De lelkesülten hebegett:
Üvöltsetek már helyettem is,
Ti aranyos, jó gyerekek,
Ti kedves, drága gyerekek!

2. Buli, buli, házibuli...
Mi van akkor, apafej,
Ha bennünk a vér ficákol,
Nem pedig az aludttej?
Mi van akkor, ha egy kicsit
Rezegnek a falak is?
Bulit, bulit, házibulit
Rendezünk majd holnap is.

Ne hőbörödj, kicsikém

1. Szép lőcseid megbámulják
A tekergő balekok.
Erre jó a miniszoknya,
Meg az egyéb divatok.

Más nő is hord ilyen puccot,
És ilyen klassz léceket.
Ezért búgom, vén tinédzser,
Hozzád ezt az éneket:

Refr. Ne hőbörödj, kicsikém!
Ezen rég túl vagyok én.
Ha kellettél is nekem,
Nem! Ez nem volt szerelem!
Add felém a mancsodat,
Aztán fogom cuccomat.
Egyszer minden véget ér,
A hisztizés mit sem ér.
Akad: pali, ürge, pók,
Olcsó puszi, drága csók.
Megemelem stesszerem,
Búcsúzzunk hát, kedvesem.
Simán odébb állok én,
Ne hőbörödj, kicsikém!

2. Akad más majd én helyettem,
Másik ütődött alak.
Ki gondja, hogy dobtál engem,
Vagy téged én dobtalak?

Aki majd a nyomomba lép,
Azt is csúnyán átvered,
És majd az is elnyekergi
Ezt a süket éneket.

Refr.

Te vagy a paradicsom

(Vallomás arabusul.)

1. Futok feléd, mint egykor futott
Medinába – jó Mohamed.
Mert meghajszolt, és feléd űzött
A végtelen nagy szeretet.
Kába vagyok, már régen kába.
Tudod mi az a Kába-kő?
Ha érdekel, majd elmesélem
Neked, te szép, te drága nő.

Refr. La Illah, Il Allah!

Higgyél a szavamnak:
Te vagy a paradicsom!
Kívánlak, akarlak,
Bevallom magamnak.
Hogy miért? Én nem tudom.
Tubafa árnyékán
Gyönyörök várnak rám,
Ha ajkad csókolhatom.
Esküszöm Mohamed
Szakállára neked:
Te vagy az én angyalom!
La Illah, Il Allah!
Kívánlak, akarlak,
Ezt írja a vén Korán,
La Illah, Il Allah!
Higgyél a szavamnak:
Szeretlek, kedves kislány!

2. A Kába-kőről elmesélem,
Hogy azt Mekkában megleled.
De Kába-kőből még több is van:
Csillogó, égő két szemed.
Ha rám ragyog szemed sugára,
Én máris oly' kába vagyok,
Mint Mekka felé szomjúhozva
Szédelgő arab vándorok.

Refr.

Évike, te vagy a legszebb lány

Évike, te vagy a legszebb leány.
Évike, csókotat várja a szám.
Évike, betöltöd az életem.
Évike, örökké maradj velem!

Évike, te drága, aranyos, jó.
Évike, jön már az aranyhajó.
Évike, szálljunk a hajóra fel!
Évike, utazzunk messzire el!

Kísérje utunkat ezer csoda,
Ezer szép álom és szép babona,
Meseszép tündérek édes dala,
Felzengő gitárok ezüstsava.

Évike, te vagy a legszebb leány.
Évike, csókotat várja a szám.
Évike, betöltöd az életem.
Évike, örökké maradj velem!

Maradjon örök ez az óra

1. Jöjj velem egy kiskocsmába,
Tudok egyet Óbudán.
Meglátod: csak nekünk játszik
Minden szép dalt a cigány.
És amikor a jó bortól
Kedvünk tüze fellobog,
A füledbe – szerelmesen –
Egy szép nótát dúdolgok:

Refr. Maradjon örök ez az óra,
Amikor itt vagy énvelem!
Legyen tiéd a legszebb nóta,
Kísérjen át az életen!
Láncolja össze szíveinket
A szeretet s a szerelem!
Maradjon örök ez az óra,
Maradj örökké énvelem!

2. Jöjj velem egy kiskocsmába,
Tudok egyet Óbudán.
Veled lenni, együtt lenni,
Nem vágyom én más után!
És mikor a szerelemtől
Szívunk tüze fellobog,
A füledbe – boldog szívvel –
Egy szép nótát suttogok:

Refr.

Versparódiák

Petőfi Sándor

„Tüzesen süt le a nyári nap sugára...”
Ha ebből a versből elég volt már mára,
Akkor itt egy másik, olyan mindegy nekem,
Csak a reszpublika végre már meglegyen.

Ah, ha az megjönne, ah, ha az meglenne;
Megnyugodna lelkem, megnyugodna benne.
De amíg az nem lesz, de amíg az nem jön:
Minden apostolnak csukva lesz a börtön.

Reviczky Gyula

Lila ruhában jött egy lány
A ligetben felém.
Így született meg agyamban
Egy röpke költemény.

Így születtek meg lelkemben
Azok a kis dalok
Arról, hogy élni milyen szép,
S hogy mégis meghalok.

Ady Endre

Dévénynél jövök
Cudar hazámba.
Ami itt búzlik,
Az biz' nem ámbra.

Itt: minden rothadt,
És nincs itt semmi!
Kár volt itt: jönni,
Okosabb: menni!

Gyulai Pál

– Hadnagy uram! Hadnagy uram!
„Mit nyavalyogsz, édes fiam?”
– Igen kiszáradt a gége!
„Akkor bizony inni kéne.”

– Hadnagy uram! Hadnagy uram!
Már régóta nincs egy vasam!
„Pénzem, bizony nékem sincsen,
Hát csak tűrünk mind a ketten.”

Megy a honvéd tétovázva,
Áll a hadnagy fejlógázva...
– Hadnagy uram! Hadnagy uram!
„Szomjan vesztünk, édes fiam!”

Madách Imre

Adám

Ez az, ez az, miért mindig epedtem!

Lucifer:

Várj csak, komám, én hűtök e nagy kedven!

Éva:

Ne hagyd magadat, én jó emberem!

Ádám

Ej, Lucifer, te mit számítasz nekem?

Lucifer:

Mindig születesz, de mindig meg fogsz halni.

Éva

Téged kell végképp föld alá kaparni!

Te cudar! Hol van a paradicsom,

Mit a kígyóval télire befőztem?

Lucifer:

Szép főzőcske volt, amin jól röhögtem.

Az Úr hangja:

Úgy, gyerekek, csak veszekedjetek

Jó dolgotokban. Fene egye meg!

Kiss József

Kicsike ez a vers,

Alig-alig rőfnyi.

Szegény kicsi strófa

Nem tudott megnőni.

József Attila

Kókad a káka,
Füllent a fű.
Halottan élni
De gyönyörű!

Hej, burzsuj tőke,
Hej, te cudar!
Ímhol a gyomrom
Marva csikar!

Mécs László

Ki van lúgozva minden ismerős,
S a lóg körül valaki felelős!
Amit gyakran vittek: lassan kilúgozzák,
S amit kilúgoztak: gyorsan visszahozzák.
Hát hiába bőgöm, mint egy eszelős,
Hogy a lóg körül valaki felelős!

Kucka Péter

Van egy szoba-konyhás lakásom,
Meg azonkívül van egy Pártom.
A szobában Lenin egy képen,
Amint beszédjét mondja éppen.

E sok szépet én mind megvédem,
Ha kell, fegyverrel is a kézben,
Mert van ám itt nagy bizodalom,
És nincs még ellenforradalom.

Glossza

Esendő volt
 a csengő
 pengő
 a múltban.

Hasonlóképp
 jár megint
 a forint,
 s ez most van.

Mai írók általában

Dombra mászik a villanypózna;
Az áram a faluban mén.
Mosógép, hűtőszekrény mellett
Csendben kérődzik a tehén.

Rittyent egyet a rogyant kútgém,
Avasodik az avult múlt.
Szövetkezetben az igazság,
Apafej, ezt a tényt tanul!

Tehénlepényt pottyant az útra
És lassan emlékké marul...
A puli búsan vakkant egyet:
Beszéljünk szépen, magyarul!

Műfordítás (Nazik Hikmet)

Feleségem! A hajnal hasad,
Hát megsimogatom én a hasad,
Mert valaminek kell születni,
S a magzatnak ágyat kell vetni.

Az ám az ágy! De hol a gyermek?
De keservesen is szület meg.
Hát hiába simogatom
A hasadat olyan nagyon?

Sipos Gyula

Evett a cickány, úgy evett,
mint egy sáskaveszedelem,
tarolva erdőt, réteket,
hogy bendője telve legyen.
Kinek legyinti homlokát
a tárulkozó végtelen,
görcsösen fogta kanalát,
s nyeldekelt tisztességesen.
Harapott és nyelte a lét,
gyomra telődött csendesen,
falatokat nem méricskél,
csak nyelt nagyokat szüntelen.

Vers lett ez is. S a vers mit ér,
ha cickányt s evést verselek?
Nekem itt nem terem babér,
sem dicsőség, sem rendjelek!

Mama

„Már egy hete csak a mamára
gondolok mindig, meg-megállva...”

Mert a mama régen nincsen itthon.
(Légy áldott, szociális otthon,
mert befogadtad őt már régen.)
Olyan kicsi a fizetésem,
hogy csak egy rongy mercire tellett,
a Balaton melletti telket
– amin kis luxusnyaralóm áll –
alighogy kifizettem. De már
a motorcsónakom és jachtom
döglődnek a homokos parton,
mert üzemanyagra nincs pénzem.
Olyan kicsi a fizetésem,
(miként már fentebb említettem,)
hogy lassacskán meg kell gebednem
a nélkülözéstől, nyomortól...
Mama! És mégsem a panasz szól
belőlem, hiszen ismersz engem.
Te füröszöttél vajban, tejben,
de rád akkor sem panaszkodtam,
én mindig jó fiacskád voltam!

És most, hogy a tönk szélén állok,
Mama, most is hozzád kiáltok:
Havi tízezer csak a bérem,
havonta ezzel kell beérem.
De neked ott mindened megvan,
Mama, segíts rajtam a bajban,
mert hitem mindenben megingott...

Hogy fiacskád ne nyomorogjon,
küldj havonta vagy száz forintot!

Bors Benő
az Ürgeöntők Egyesülete Alosztályának főosztályvezetője.

Váci Mihály

A sorsod ez: a rímeket vered
– mint egy favágó erdőszéleken,
dühösen fogva a fejsze nyelét –,
hogy irodalmi gyermeked legyen.

Reccsen, mint óriáskelep
fényesre kopott harsonád,
és görgeted a verseket
az irodalmi berken át.

A tótok oltják a meszet,
pára lebeg a mész felett.
Csak kísértetek lengenek,
hol a rímeket megleled.

Egy eldugott, sötét szoba
lehet világos otthonod,
ahol a kortársak sora
megjelenik – ha meghívod.

S ha elakad lélegzeted,
mert úgy véled: ez mind kevés!
Akkor jöhet a babona,
ráolvasás, szemmel verés.

Ki feltartva pegazusát
Így szól: ímhol a fegyverem!
S ki nem szereti a lírát,
annak a fejét beverem!

Kimaradt írások

Ahogy lehet

Sokat éltünk, és mit sem láttunk
E nagyvilágból, ami szép;
Dús asztaloknál koncot rágtunk,
Míg mulatott a cifra nép.

A hosszú böjtnek nincs még vége:
Egy életen át éhezünk,
S a szívünkre csak úgy száll béke,
Hogy mi is megfeszítettünk.

Sok Krisztus szenved a világon;
Szenved ártatlan és lator,
S a megváltás csak hiú álom,
Hol minden kínban haldokol.

Ne kérdezzük: mi lesz a vége?
Vigyünk sorsunk, ahogy lehet,
És rejtjük el egyetlen kincsünk:
A fájó, drága könnyeket!

(1959.06.01.)

Alkotmányunk ünnepére¹⁰

Mennyi harc dúlt, és mennyi vér hullt
Hosszú évszázadokon át,
Hogy elnyomott népünk kivívja
Önállóságát és jogát.

A múltra is kell emlékezni
Alkotmányunk szép ünnepén;
Amikor nyomor volt a sorsunk,
S a jövő volt minden remény!

Emlékezni a csőlakókra
S szállásra a hidak alatt,
Mert a munkásnak nem volt munka,
S kenyér nem jutott egy falat.

S ha dühbe rándult gondolattal
Összeverődött a tömeg,
És belerobbant a közönybe hangja,
Hogy: „Munkát, kenyeret!”

Rendőrattak zúdult le rájuk,
És csattogtak a kardlapok
Az éhező munkások testén,
Így osztogatva a jogot.

¹⁰ Megjelent: Gázláng, VI. évf., 33. sz. (1962.08.18.)

Sorvadtak, pusztultak, mit bánta
A tőkés úri hatalom;
Nem csinált gondot senki abból,
Hogy legyen munkaalkalom.

Most alkotmányunk biztosítja
A munkához való jogot,
És nem ismeri senki többé
Az éhezést és kardlapot.

Ez az alkotmány mindenkié,
Mert mi alkottuk, a tömeg!
És éppen ezért boldog szívvel
Köszöntjük ezt az ünnepet!

Aludjunk

Vak világot bámulunk bénán;
Zenét hallgatunk süketen,
És dicsőségről álmodozunk,
Ahol már babér nem terem.

Aludni kéne száz esztendő
Vagy egy egész évezredet,
És felejtetni, hogy a magyar
Mennyit szenved és szenvedett.

Hiába várunk szebb jövőndőt,
A világ szédül és bomol;
És ki törődne egy nemzettel,
Mikor annyi nép haldokol?

Aludjunk száz vagy ezer évet,
Aludjunk, amíg még lehet,
Mert fohászunkra és jajunkra
Még az Úristen is süket!

(1959.05.19.)

Amíg szeretsz

Kedves, szép Erzsikém! Tudom, régen vártad
Azt, hogy egy versemmel szívedre találjak.
Messze jár már tőlünk a kamaszkor.
Kár, hogy nem találtunk egymásra mink akkor.

De most köszönettel tartozom a sorsnak,
Hogy egymásra leltünk tegnap – és nem holnap.
Amíg drága szíved értem tud dobogni,
Hidd el, az én szívem sem akármilyen holmi!

Erzsikém! Pözsikém! Te édes, te drága,
Benned valósult meg reményeim álma!
Nem akarok semmit, csak annyit, hogy szeress;
Azt, hogy karjaimban mindig boldog lehess!

Tudom, hogy nehéz volt eddigi életed,
De most arra kérlek: minden rosszat feledd!
Amit nem adott meg eddig e csúf élet,
Én azt kipótolom, mert szeretlek téged!

Édes kis Erzsikém! Egyetlen, szép párom,
Te vagy életemben legszebb ideálom!
És amikor kezded forrón csókolhatom,
Hidd el, hogy te vagy a legtündéribb asszony!

Édes kicsi párom! Édes kis „Pözsikém”!
Érezned kell azt, hogy férjed milyen legény.
Válladra borulva lánggra lobban lelkem;
Ahogy én szeretlek, csak úgy szeress engem!

(1980.11.25.)

A magyar szabadság ünnepére¹¹

Hősök véréből fogant szent szabadság,
Édes hazánknak drága ünnepe;
Üdvözlünk, szívünk minden melegével
Te dicső április 4.-e!

A szabadságról sok költő dalolt már,
Míg lassan múltak a bús évszázadok.
Ó, hányszor fulladt sírásba az ének,
S hulltak porba a szárnyszegett dalok?!

Dózsa György trónja még most is világít,
Hogy ne feledjük a paraszt-vezért;
Aki hitte, hogy lesz még új világ itt,
S életét adta millió sebért.

És mennyi mártír lehelte ki lelkét,
Míg jött a nagy nap, s végre felvirradt
Szabadságunknak káprázatos fénye
A reménytelen magyar ég alatt.

E szabadságot ajándékba kaptuk:
A diadalmas Szovjet Hadsereg
Ezt a baráti, drága ajándékot
Piros vérével pecsételte meg!

¹¹ Megjelent: Gázláng, VII. évf., 14. sz. (1963.04.03.)

És most – április 4.-ét írva –
Hajtsuk földig a Vörös Lobogót,
Tisztelegve a hősök emlékének,
Köszöntsük a Szovjetuniót!

Az első úrutashoz¹²

Egyre csökken a végtelenség titka;
A tudás előtt nincs véges határ.
A csillagok világát ostromolva
Száz és száz titok nem titok ma már.

Nincsen erő, mely megkötné az embert
Vagy szabályozná: „Csak eddig kutass!”
Régi álom volt, hogy a magasságba
Elinduljon az első úrutas!

Véges kézzel a végtelenbe nyúlva,
Ami most történt – elakad a szó:
Élő emberrel visszajött a földre
A legelső, a szovjet űrhajó!

Dicsőség neked, nyughatatlan elme,
Mert csodák fölött uralkodol,
S a rejtélyekre megoldást keresve
A világnak újabb csodát hozol!

Dicsőség neked, ki vállalni merted
Ezt a mesébe illő utazást!
Nincs bér és babér, mely méltón övezhet,
Hogy előrébb vidd a földi tudást!

¹² Megjelent: Gázláng, V. évf. 16.sz. (1961.04.22.) „Űrhajó” jeligével jelent meg Jurij Gagarin előtt tisztelegve. Ez a mű a versíró egy másik írásával megosztva lett első helyezett a Gázláng vers- és cikkíró pályázatán. Eredményhirdetés: Gázláng, V. évf., 21. sz. (1961.05.21.) Habár stílusában beleillik a többi verse közé, előfordulhat, hogy ez a mű nem a versíró saját írása, hanem valamely más okból őrizte meg az újság egy példányát – a szerk.

Tudom, bíztál a tudás erejében,
De hősebb voltál a hősök között,
Mikor a felhők honán utazva
Közelről nézted a csillagködöt.

Hiszem, hogy mikor fent jártál az űrben
– Ha bátor szíved meg nem remegett –,
Csak azért volt, mert megközelítetted
Azt a legendás Van Allen-övet.

Visszajöttél, és most a kezemet nyújtom
Feléd, mint annyi sok százmillió,
Akik régen elindultak az úton,
Amin vezet a Szovjetunió!

Az éjszaka vizén

Aludjunk, Kedves, hívogat az éjjel.
Feledjük el a hajszás, rossz napot!
Az ágyak szinte ringnak a szobában,
Mint utasokra váró csónakok.

Egy pillanat, és indulnak az ágyak;
Végigúsznak a hallgató szobán,
Majd egyre messzebb sodorják a vágyak
A múltó percek és órák során.

Suhanva száll a két törékeny bárka.
Valahol vár egy távoli sziget,
Ahol valóság lesz az ember álma,
És megnyugszanak a lázas szívek.

Mert lenni kell egy boldogabb világnak,
Ahol minden jaj édes dalba fül,
S a hétköznapi esztelen hibáknak
Átkos bilincse végképpen lehull.

Feledni kell a tegnap rút fekélyét,
S hogy botladozva lábolnak a mák;
El kell érni egy part biztos szegélyét,
Hol nem csalja meg senki sem magát.

Aludjunk, Kedves! Hívogat az ágyunk:
Két öreg bárka, de biztos hajó.
Piros, fehér, zöld bóják között járunk.
Hahó! Az álom szebb, mint a való!

(1956.08.20.)

Emancipáció

Nem leszünk soha egyenrangúak,
Mert a nő: az Nő, és a férfi: Férfi!
De létezhet az egyenjogúság:
Ha mind a két nem egymást jó megérti.

Egyenrangú- és egyenjogúság
Létezhet, ha van egyenrangú szépség,
Amihez csak egy kicsi értelem
És érzelem kell, hogy egymást megértsék.

Boruljanak hát egymás szívére
Olyan tudattal, hogy „te vagy a drága”!
Akkor nem lesz egyik vagy másik fél,
És akkor egyik sem marad magára.

Mert árván élünk, ha külön vagyunk;
Két ember kell, hogy lássa az egészet!
Akkor mind a két fél büszkén mondhatja,
Hogy szép, nagyon szép ez a csúnya élet!

Mert létezik az egyenjogúság,
Ha élni tudunk bizalomban s hitben.
Egyenrangúak s egyenjogúak
Csak így lehetünk gyarló életünkben!

(1983.04.22.)

Ballada-féle

Emlékezés egy hadifogoly bajtársamra

Filác bajtárs, te már nem élsz.
Fodrász voltál, ha jól emlékszem.
Ott reméltél... Már nem remélsz.
Feküdtél tetves deszkapriccsen.

Elveszett a törülközőm.
Elveszett az bizony, egészen.
És te segítettél rajtam,
Erre bizony én jól emlékszem.

Egy sálféle volt nyakadon
–Valamikor egy ócska zsák volt,
De neked akkor egy vagyon –,
És szemedben láz világolt.

Kettétépted a sáladat.
Ó, milyen nemes tett volt tőled,
Hogy azt a félt – a másikat –
Nekem adtad törülközőnek.

A harmincfokos orosz tél
Másnap elvitt. Én megmaradtam.
Bocsássad meg, hogy akkor én
Cserébe semmit sem adhattam!

Most elküldöm e versemet.
Megcímeztem a mennyországba.
– És könnyezve emlékezem
Arra a zsákból tépett sálra.

(1955.06.18.)

Ember! A csodák kora ez már...¹³

Egy elnyomott nép új hazát lelt,
Amilyen nem volt még soha,
S amit már nem tud elvitatni
Sem rágalom, sem intrika.
A kezünkben hordozva sorsunk;
Nagy távlatokba láthatunk.
Ember! A csodák kora ez már!
Emeljük meg a kalapunk!

Nem „tántorog Amerikába
Másfélmillió emberünk...”
S a „hárommillió koldusok
Országa” régen messze tűnt.
Nyomorúságot, rongyot, könnyet,
Már álmainkban sem láthatunk,
De látva biztos jelenünket:
Emeljük meg a kalapunk!

¹³ Megjelent: Gázláng, V. évf., 4. sz. (1961.01.28.) A Gázláng egyik pályázatára érkezett a vers „B É K E” jeligével. Habár stílusában beleillik a többi verse közé, és a jelige is előfordul egy másik ismert versénél, előfordulhat, hogy ez a mű nem a versíró saját írása, hanem valamely más okból őrizte meg az újság egy példányát – a szerk.

Amerre szemünk néz: a munka,
Az alkotás ritmusa zeng:
Új lakások, s gyárok születnek.
Ember, tudod ez mit jelent?
A nemzet aranyjövendője
Forr a kohókban, s úgy ragyog,
Hogy bizalommal, büszkeséggel
Emeljük meg a kalapot

Lásd hazánk szívét: Budapestet,
Mít annyi rémség tönkretett,
Hogy már enyészet szárnya lebbent
A romba dőlt házak felett,
S míg éhség gyötört minden embert;
Te is kétségbeesve jártál
Szemedre húzva kalapod!

A nagykörúti büszke házak
Már új ruhában állanak,
És hívogató, derűs fénnel
Csillog ezernyi kirakat;
Az üzletekben dús választék,
S ami kell, olcsón megkapod.
Ember! A csodák kora ez már!
Emeljük meg a kalapot!

És szerte mindenütt hazánkban
Az öröm édes dala zeng,
Mert sokat szenvedett népünkre
Egyre biztatóbb fény dereng,
S hogy mindent kinek kell köszönnünk,
Ezt te is régen tudhatod!
A Párt előtt, a Pártunk előtt
Büszkén emeljünk kalapot!

Erzsébet feleségemhez

Egyszer írok még hozzád is egy verset,
Olyan gyönyörűt, amilyent nem írtak!
Hiszen akad még ceruza és toll is,
És akad még egy hófehér papírlap.

Olyan fehér az, mint a bőrdöd selyme,
S az a fehérség nem akármilyen holmi!
Nincs bátorságom azt a fehérséget
Ceruzával vagy tollal bemocskolni!

Csak simogatlak rímes gondolattal,
És a szívedre hajtom rímes lelkem,
Azt a lelket, mely azt suttogja feléd:
„Te vagy nekem az utolsó szerelmem!”

Én tudom azt, hogy könnyű verset írni,
De nehezebb megtanítani arra,
Hogy az én szívem őszinte férfiszív,
S nem akar mást, csak hűséged akarja!

Fogd meg kezem, és vezess az úton,
Amire egykor forró szívvel léptünk,
S nem érhet akkor soha egy csalódás,
S boldog leszel, mert csak egymásért éltünk!

(Budapest, 1982.12.20.)

Évek múltával

Az ember – az évek múltával –
Minden szép emlékét felejtí,
s mint egy taknyos papír zsebkendő, ^őt,
észrevétlenül földre ejti.

Ilyen az ember! Milyen lenne
Ebben a tülekvő világban?
Csak én ballagtam kényelmesen,
és néha-néha meg-megálltam.

Csodálkoztam a törtetőkön,
akik a haszon után futnak,
és sokat gondolkodtam azon,
hogya a pénzükkel hová jutnak?

Mert általában mi értelme
hiúságnak és a pénznek,
ha egyszer vége lesz mindennek,
mikor őseikhez megtérnek?

Az ember az évek múltával
minden szép emlékét felejtí,
s mintegy taknyos papír zsebkendő, ^őt,
észrevétlenül a földre ejti.

(1983.05.)

Fonák epigramma

Itt nyugszik egy reakciós,
Ki nem volt hős és nem volt jó.
Szolid volt. Nem rabolt, nem ölt,
De a jóléttől megdögölt!

(1959.05.19.)

Furcsa lázak

Valami furcsa lázak járnak át:
Nem várok több szerelmes éjtszakát.
Bennem valami furcsa láz hevül,
Hogy itt maradok árván, egyedül.

Bús sorsom átkát vinnem kell tovább,
Én 70 éves, magányos nomád,
De viszem, viszem ameddig tudom,
Miként írva van a csillagokon.

Balgatag lélek, mit hoz a jövőd?
Menyasszony fátyolt vagy egy szemfedőt?
Valami furcsa lázak járnak át,
Mikor írom e versek ritmusát.

Valami éget, és valami fáj,
Mert érzem azt, hogy nincsen már tovább!
Bennem valami furcsa láz hevül:
Itt maradok majd ismét egyedül!

(1983.02.11.)

Gázgyári nyugdíjas klub előadásanyaga

Végeredményben én is csak ott kezdtem az életemet, mint minden ember. Egyszóval a világra jöttem... Ja, persze, az irodalom. Hát én is voltam valaha szerelmes, és térden állva imádtam a szépet, de közben elszállott az idő fölöttem.

Legelső versem 1927-ben, a Magyar Cserkész újságban¹⁴ jelent meg. Idézek belőle: [*Az én kertem* c. vers részlete a Tövises utakon c. kötetből. – a szerk.]

Hát persze, 1927-ben ez volt. Akkor 15 éves voltam.

„Friss Újság” 1942-ben jelent meg¹⁵, *Az én Édesanyám* című versem. Maga a vers: [*Az én Édesanyám* c. vers a Tövises utakon c. kötetből. – a szerk.]

Eddigi két versemben az Isten és imádság is említve van. No, nem vagyok klerikális, de abban az időben elég gyakran emlegették Isten nevét. Már úgy értem: ki buzgón fohászkodva, ki pedig kacskaringós jelzők kíséretében...

Közben múltak az évek, és jött az első kislány – az igazi. Azután jött a második „igazi” stb... Míg végül az jött, akit feleségül vettem. Persze szültem a verseket akkor is – elég nehéz szülési fájdalmak mellett. Kezdő voltam. Azóta is szülöm a verseket, de most már gyötrődés nélkül. Hja! Gyakorlat teszi a mestert.

Azután jöttek a gyerekek, (két fiam) és azután jött a háború... Én pedig mentem a frontra, a Don-kanyarba. Nem a jószántamból, hanem az akkori hatalmasságok kívánságára, egy SAS-behívó kíséretében, Én még ott is írtam verseket. Így dőlt meg az a latin közmondás, hogy: „Inter arma silent musae.” Vagyis: fegyverek közt hallgatnak a múzsák. Ebben a háborús időben is elég sokat

¹⁴ Az én kertem c. vers. Megjelent: Magyar Cserkész, IX. évf., 24. sz., 462. o. (1928.12.15.)

¹⁵ Nem találtam az említett verset az Arcanum adatbázisában, valószínűleg azért, mert a Friss Újság archívuma hiányos. Keresés ideje: 2025 áprilisa – a szerk.

írtam. De most csak egyet: [*Vége a meséknek* c. vers A vén Kaszás majálisán c. kötetből. – a szerk.]

Ez a versem az akkori kormánylapban, a Függetlenségben jelent meg¹⁶. Itt megjegyzem: abban az időben több pesti napilap is közölte írásaimat. Sőt, vidéki lapok is. Pl. a Miskolci Reggeli Hírlap, a Gyöngyösi Újvilág, s az utóbbi időben a Tolna Megyei Népújság. Ez utóbbiban gyermekversek jelentek meg, amiket legidősebb leány-unokám küldött be. A versek megjelenése után ismét írt, hogy cikkhonorárium címén pénzt küldtek a szerkesztőségből, s hogy mit csináljanak vele. „Vegyetek csokit rajta” – feleltem. Ugyanis idősebb fiam Szekszárdon telepedett le, és az ő révén három leányka unokám van. A versek forszírozója azóta férjhez ment. De nem is erről akartam beszélni. Az írásaimról van most szó... Mikor hazajöttem a Don-kanyarból, különböző okok miatt elváltam az első asszonytól. És akadt egy másik, akivel haláláig megértéssel és boldogan éltünk. Csak ennek az asszonynak több mint ötszáz verset írtam. A hozzá szóló verseim kötetének címe: Álmodó Asszonya. Most csak a kötet ajánló verset idézem. A címe: Ajánlás. Ez pedig így szól: [*Ajánlás* c. vers az Álmodó Asszonya c. kötetből. – a szerk.]

Persze prózai dolgokat is elkövettem. Színdarabok, novellák stb. De előbb a fent említett gyermekversekből akarok egyet idézni, amit a Tolna Megyei Népújság közölt¹⁷. Címe: A kis fényképész (Szekszárd 1971.) [*A kis fényképész* c. vers a Porszemektől a csillagokig c. kötetből. – a szerk.]

¹⁶ Nem találtam ezt a verset a Függetlenség folyóiratban, noha más versei valóban megjelentek benne – a szerk.

¹⁷ Tolna Megyei Népújság, XX. évf., 264. sz., 4.o. (1970.11.11.)

Most pedig egy prózai dolog következzen, amit annak idején a Gázláng c. üzemi lapunk pályázatára küldtem, és közölték¹⁸. Címe: Péterke (Itt egy régi, rossz emlékű világ idéződött fel bennem.) 1929. évből. [*Péterke* c. novella jelen kötetből. – a szerk.]

Ennyi ízelítőt a prózából. Én hajlamosabb vagyok a versírásra, Habár Karinthy Frigyes többek között a költészetet így figurázta ki az egyik karcolatában:

„Kecskerágó piroslik
Márgagödör alján,
Verem itt a rigmust, mint egy
Cölöpverő talján.”

Az írásra sok író műve ösztökélt. A magyar írók közül talán Petőfi volt az első, akit szívembe zártam. Ki ne ismerné pl. *Anyám tyúkjá* című versét? Itt eszembe jut egy vicc: a tanító néni kérdezi a gyerekeket, hogy ki ismeri az *Anyám tyúkját*? Rövid csend után Mórícka jelentkezik: „Én ugyan anyám tyúkját nem tudom, de azt tudom, hogy Apám tyúkjá – ilyen klassz nő!” De komolyra fordítva szót, Arany János is nagy hatással volt rám. Nem csak *Toldi*, de pl. a *Családi kör*.

Itt megint humorizálni kell!

A későbbiek: Ady pl. *Egyedül a tengerrel*, a Léda versekről nem is beszélve. Majd Radnóti, Váczi Mihály. De külföldi írók is nagy hatással voltak rám, mint az amerikai Poe. A *Lee Annácska* és a világhírű *Holló* c. versével. Esetleg valaki elmondaná a *Hollót*? A francia Villon *Nagy Testamentum* c. munkája, vagy az angol Byron és Burns: *John Anderson, szívem*, *John* c. verse, amit magyarul sanzonnak is feldolgoztak. John Andersont valaki előadná, mint sanzont?

¹⁸ Gázláng, V. évf., 7. sz. (1961.02.18.)

Végtelen lenne úgy a hazai, mint a külföldi írók sora, akiket megkedveltem, és akik írásra ösztönöztek.

Végül azzal fejezem be, hogy Tóth Árpád verséből idézek:

*„Mi haszna, hogy papírt már jó egy párat
Beírtam? Bolygott rajtuk bús kezem,
A tollra dőlve, mint botra a fáradt
Vándor, ki havas pusztákon megyen.
Mi haszna? A sok téveteg barázdán
Hová jutottam? És ki jött velem?
Szelíd dalom lenézi a garázdán
Káromkodó és nyers dalú jelen.”*

De mégis úgy illik, hogy saját versemmel búcsúzzak, címe pedig: *Halálom után*, mert azt is megírtam. [*Halálom után* c. vers a Visszhang c. kötetből. – a szerk.]

Csikós Attila
(1974.09.)

Hétköznapi törpéihez

Rút hétköznapi szürke törpécskéi:
Tegyétek le a vasdorongokat,
Mert – bizonyisten – félek. Attól félek,
Hogy elveritek bokáitokat.

És különben is kemény koponyám van.
Egy-két ütés meg sem kottyán nekem.
Ezenkívül elárulom még azt is,
Hogy én a harcot igen kedvelem.

Vicsorgó gnómok, acsarkodó senkik!
Lássátok, milyen nagylelkű vagyok;
Egy írásjel is sok a részetekre,
És én mégis egy egész költeményt írok.

...Csak egy kicsikét maradnátok csendben,
Mert ha ennyire törődtök velem,
Kénytelen leszek megköszönni,
Hogy egyre többen ismerik nevem.

Kiskunhalas

El kell mondanom azt, hogy én itt is jártam,
Mint annyifelé e széles nagyvilágban.
De itt sem azért, hogy űzzem a szerencsét,
Csak megismerni egy bájos, szép „menyecskét”.
Olyant, aki engem szívébe zárjon,
És ez a reményem ne maradjon álom,
Hanem a valóság öleljen át engem,
Mikor az a szép nő azt mondja: „Szerelmem!”

Hiszen vén fejjel is mertem én remélni
Abban, hogy még így is lehet szépen élni.
Így, ebben az őszre hajló életkorban,
És versenyezni, hogy melyik szeret jobban.
Ő, az idős asszony, vagy én, a vén férfi?
Hej, ti fiatalok! Ki akar cserélni
Velem, akiben még ifjú lángok égnek?
Nos, mit szóltok ehhez, lányok és legények?

De hogy visszatérjek az „örök témára”,
Halas adta azt, hogy ne maradjak árva.
Onnan jöttek hozzám azok a szép álmok,
Hiszen ott teremnek a legszebb virágok.
Kiskunhalas! Mit is írhatnék még rólad,
Amikor leróttad a legszebb adódat?
– Azzal az asszonnyal, akit megszerettem,
Aki tiszta szívvel viszont szeret engem.

De itt az ideje, hogy versem lezárjam,
És az életutam boldog szívvel járjam.
Lehet, hogy eddig is túl sokat beszéltem,
Ám az én asszonyom lelkében az érdem
Azért, hogy e verset írni merészeltem.
(Mindegy, hogy Halason vagy tán Budapesten.)

Engem már ringatnak mesebeli álmok...
Mindenkinek ilyen életet kívánok!

(1980.11.26.)

Kit nevezünk nőiesnek?

Nőies,

- aki soha semmiféle helyzetben nem felejtí el, hogy NŐ, méltó kell tehát legyen arra, hogy gyermekek édesanyja lehessen;
- aki mindent tud, éppúgy, mint a férfi, de sohasem akar többet tudni nála;
- aki munkájába is harmóniát, kedélyt és fantáziát tud belevinni;
- aki szelíd, finom és megértő tud lenni olyankor is, amikor könnyebb lenne keménynek és durvának lenni;
- aki tiszteletet parancsol anélkül, hogy hivalkodna nőiességével;
- aki anyai ösztönnel igyekszik segíteni másokon is még akkor is, ha voltaképpen ő is segítségre szorul;
- aki annyira művelt, hogy műveltsége hozzátartozik, mint testéhez a bőr, és nem úgy, mint a felvett ruha;
- aki tudós és háziasszony, bölcs és gyermek tud lenni egy személyben aszerint, hogy mit kíván tőle az élet;
- aki finom asszonyi ösztönével megérzi a külszín mögött a lényegét, és mindig eszerint ítéł;
- aki szép, ápolť és derűs még akkor is, amikor reggeltől-estig robotol, vagy amikor korszakalkotó találmányon dolgozik;

- aki olyan okos, hogy néha még a butaság látszatát is képes elviselni azért, hogy másnak előnyt adjon;
- aki szeretet ad, és szeretet vár, nem követelően, hanem csak úgy magától értetődően, mint a virág a napsugarat;
- aki jószágot és megértést áraszt lényéből, bármilyen környezetben legyen is; végül
- aki rejtélyes és megmagyarázhatatlan módon a békés otthon boldog igézetét hordja magával anélkül, hogy ezt szavakba foglalná!

Levélféle Ternyák Erzsébethez

Most, amikor látogatók jönnek,
Itt, a kórházban egyedül vagyok.
Távol vagy tőlem, de tündér arcod
Kiskunhalasról is felém ragyog.

Gondolsz-e reám ebben az órában?
Mikor ma nem jön hozzám senki se.
Vagy elfeledted hűséges hívedet,
Te szép, te jó, te drága Erzsike?

Az első perctől – mikor találkoztunk –
Minden eltelt perc legyen átkozott
Kettőnk közt annak, aki hűtlenné vált
A másikhoz, és bűt, kint okozott!

Legyen átkozott minden ivadéka,
Akinak karja idegent ölelt
Akkor, amikor nem lehattunk együtt;
Akkor, amikor más ágyán hevert!

De legyen boldog jelen és jövődő,
Ha hű vagy hozzám – én megáldalak!
És áldj meg te is engem! Hiszen téged
Én is hű szívvel, tisztán szeretlek!

(1980.06.02.)

Magvetőknek

Magvetők! Csak vessétek
a „magot”.
Virág teremjen abból
s nem gazok,
mert gyim-gyomokkal telve
e világ;
gazmagot vetni dőre
csacsiság!
Reánk figyelnek most a
csillagok;
hát vessétek csak buzgón
a magot!
Ó, magvetők, ha vetni
tudtok még,
virágmagot szórjatok
most itt szét!
Pusztuljanak földünkön
a gazok!
Ti magvetők, vessétek
a magot!
De mindig csak virágmagot,
mert ezt látják a csillagok!

(1983.04.23.)

Mégis

Életem egyetlen kalandja,
Életem egyetlen szereleme;
Nem tudom ki vagy. Talán semmi,
De aki mindenem lehetne.

Játékos kedvveléssel űződ
El magadtól kutya-hűségem...
Nem tudom ki vagy. Lángra gyújtasz,
De nem szabad előtted égnem.

Tíz körömmel görcsösen markolsz,
De elküldesz, űzöl magadtól...
Nem tudom ki vagy. Szemeidből
Mégis könny hull a fájdalomtól.

Álmatlanná teszed az éjed,
És engemet tartasz gonosznak...
Nem tudom ki vagy. De a vágyak
Utánad űznek, ostromoznak.

Tíz körömmel vájok húsodba.
Elűzlek és taszítalak én is...
Nem tudom ki vagy. Félek tőled,
De őrülten szeretlek mégis.

Még több vágyat

Szűz-akarások fátyolába
Burkolt vágyat adok neked.
Játszhatsz vele, és ha meguntad,
Nyugodtan összetörheted.

Nem fogja kezed megsebezni
Ami elpattant, összetört...
Ne tudd meg azt sem, hogy én vagyok
Akit a kínzó vágy megölt.

Kegyeid kristályforrásából
Hiába mersz, hiába adsz,
Amikor úgy érzem, hogy tőlem
Valamit mégis megtagadsz.

Ott bujkál szemeid fényében
S mosolyodban az a titok,
Amit nem tudok megérteni,
És amit mégis áhítok.

Minél többet adsz a gyönyörből,
Annál többet kívánok én.
Szűz-akarások fátyolában
Még több vágyat hozzád élém!

Mit tettünk a békéért?¹⁹

A béke-világkongresszuson
A józan ész hallatta a hangját,
S a küldötteknek igazuk volt:
A népek a békét akarják!

Megatonnában kifejezett
Pusztulás réme leng felettünk;
Kérdezzük hát meg önmagunktól,
Hogy a békéért mennyit tettünk!?

Hirosima és Nagaszaki
Drámája még nincs elfeledve,
De újabb tragédiák árnya
Leselkedik az emberekre.

A Karácsony-szigetek felett
Fel-, felvillanó narancsfények
Figyelmeztetnek: jól vigyázzunk,
Mert veszélyben a Földi élet!

Alfa-, béta- és gamma-sugár
Fertőzi, szennyezi a Földet,
S a nukleáris robbanások
Megremegtetik szíveinket.

¹⁹ Megjelent: Gázláng, VI. évf., 28. sz. (1962.07.21.)

Vén glóbuszunk sivár, kihalt lesz,
Ha atombomba hull a Földre,
Mert ember, állat, növény s minden
Elpusztul örökön-örökre!

Hát vonjuk le a tanulságot,
Míg békés ég ragyog felettünk,
És kérdezzük meg önmagunktól,
Hogy a békéért mennyit tettünk.

A béke-világkongresszuson
A józan ész hallatta hangját,
És kell, hogy mindenütt megértsék,
Még azok is, kik nem akarják!!!

November 7. tiszteletére²⁰

Az Aurora vén ágyúja
feldübörgött e nagy napon,
és rálépett egy dicső útra
a legnagyobb forradalom

A messze szálló dübörgésben
józanul szólt Lenin szava,
s az embermilliók szívében
kigyúlt a remény csillaga!

Munkás, paraszt kezében fegyver:
hömpölygő, zúgó áradat,
mint vihar korbácsolta tenger,
söpörte el a gátakat!

A cári trón recsegve omlott,
s a tőke reszketve lapult,
mikor a tömeg zászlót bontott,
s az önkényesség porba hullt...

A forradalom nem ért véget;
kontinenseken száll tovább,
hogy elvigye minden rab népnek
a szabadulás csillagát.

²⁰ Megjelent: Gázláng, VI. évf., 44. sz. (1962.11.03.)

Mert negyvenöt év távlatából
a Hajó most is küld jelet,
hogy felrázzon a fásultságból
minden elnyomott nemzetet!

Sokáig vártunk mi is erre,
és nem adtuk fel a reményt,
s a szabadító csillag fénye
egy napon mégis ideért!

Azóta valljuk és követjük
az Új Világrend ritmusát,
és szabad szívvel, büszkén zengjük
a Testvériség himnuszát.

Életünk sodrán most már mindig
velünk lesz az a Hős Hajó,
s fedélzetéről biztatva int
felénk a Vörös Lobogó!

Nyugdíjasok napjára

Köszöntök mindenkit, aki e nap itt van,
Minden kedves tagot e nyugdíjas klubban!
Kérinét – Marikát elsőnek üdvözlöm,
Őt, a „főnökasszonyt”, szívemből köszöntöm!

Benne van a korban úgy, ahogy mindnyájan,
Idős nyugdíjasok – e szép társaságban.
Talán elég ennyi az elmondott szókból,
Most, amikor szívem előbb neki bókol.

Kocsis Miska bátyám! Régen nem láttalak.
Itt vagy-e, te mindig nyüzsgő, kedves alak?
Hosszú évek során megkedveltünk téged,
Ahogy megkedveltük kedves feleséged.

És most Végh Zsigárról kell megemlékezni.
Ügyködik, cselekszik, amit meg kell tenni.
Tudok egyről-másról... Mégis annyit mondok:
Nyújtsatok egymásnak szép baráti jobbot!

Szőnyi Imre bátyám! Reád is gondolok.
Sokszor felidézem rózsapiros arcod.
Itt köszönöm most meg társadalmi munkád,
S olyan szeretettel gondolj rám, mint én rád!

Meg kell emlékezmem itt Seher Katalinról.
Kevesebbet beszél, mint amennyit gondol.
Ő a szakszervezet hű aktivistája,
Beteg nyugdíjasok számíthatnak rája.

Reád is gondolok, kedves Hegyi Béla!
A lelkem egy kissé szomorú és méla.
Egyszer neked jutott a vándor „fakakas”,
Akkor tudtam meg azt, hogy a „tyúk” is nyakas.

Réz Ferkó és neje: tudom, szépen élnek.
Szálljon feljük is egy üdvözlő ének!
Borusa házaspár! Lelkem optimista.
Remélem, jól vagytok, Marika és Pista!

Horváth Józsi bátyám! Rólad is essék szó.
Kedves voltál mindig, s örökké mosolygó.
Meleg barátsággal nyújtsd felém a kezed,
S őszinte kézcsókkal üdvözlöm hű nejed!

Emlékem most elszáll a horgásztanyára,
A Duna partján nőtt sok nádbuzogányra.
Egy nyugdíjas asszony lelkét az gyötörte,
Hogy azt megszerezze – de a csontját törte.

A MOM-os tagokkal rég fuzionáltunk.
Mondom, kedves MOM-os szívbéli barátunk:
Most, hogy szemeimmel feljük tekintek,
Áldja meg az élet úgy őket, mint minket!

Most pedig a versemnek a végére érve
Szálljon vidám öröm mindenki szívére.
Hiszen ma mindenki szórakozni akar,
Sok szép nótát játsszon a tisztelt zenekar!

(1980.11.14.)

Nyugdíjas ének

Elszaladtak az évek felettünk,
Csendes szívvel nyugdíjasok lettünk.
Felnevelve gyermeket, családot,
Nyugdíjasként éljük a világot.

Nyugdíjasnak nincsen semmi vágya,
Csak hogy boldog legyen a családja;
Szeretetben, békeségben éljen,
Gyermekek és unokák körében.

Nyugdíjasklub, hova összejárunk,
Benne szintén otthonra találunk.
Legyen minden együtt töltött óra
Békesség és öröm hordozója.

Közöttünk már soknak nincsen párja,
Sajnos nincsen, aki hazavárja.
Ránk borul az éjszaka magánya,
Csendben ajkunk nyílik csak imára.

Anyák-apák, családot neveltünk,
Jóban-rosszban együtt éldegéltünk.
Imádkozzunk, kérjük Istenünket,
Özvegyen is segítsen bennünket.

Mi lehet a nyugdíjas dal vége?
Legyen köztünk s a világon béke!
Adjon Isten még sok boldog évet,
Békességet, erőt, egészséget!

Óriások csizmái alatt

Nem békülök meg a világgal,
Bármit is mondotok – amíg élek.
Nem békülök meg, mert az ember
Esendőbb, mint egy gyarló féreg.

Óriások járnak a földet:
Rettentő csizmák hangja dobban,
S a vén glóbuszon mindenfelé
Bordák törnek és gerinc roppan.

Nem békülök meg a világgal,
Hiába békülnek meg mások,
Mert most is, engem is taposnak
Az istentelen óriások!

Öreg, ismétlő diák

Deklináció, konjugálás
S a többi förtelmes dolog:
Mennyi gyötrelmem egy diáknak.
Jó, hogy mindezen túl vagyok.

Öreg tanárom nem gyötör már,
Hogy: „Fiam, mondja meg nekem:
 $A+B+C$ mínusz AB
Mennyit mutat a négyzeten?”

$A+B+$ a szőke Erzszi
Plusz intő és plusz pár pofon.
Ott maradt minden, minden, minden
A kopott, tintás padokon.

$A+B+C$ néhanapján
Még szemeim elé kerül,
De a mosolygós szőke Erzsit
Megtalálni nem sikerül.

„Beszekundált” a vén tanár is
Az életből. Ó, szörnyű nap:
Szegényt a halál megbuktatta,
S most gyököt von a föld alatt.

Én, vén diák, mit is tehetnék?
Míg fátyolos lesz a szemem:
A jó tanárt s a szőke Erzsit
Búsan négyzetre emelem.

(1959.04.14.)

Őszi este

A dalos esték elnémultak;
Bús őszi szél zokog,
S az őszi estben a szívünk is
Csak félénken dobog.

Ősz van. Ősz van, és jaj, talán már
Soha nem jön tavasz,
S a kegyetlen tél földet, szívet
És mindent behavaz.

A tél kegyetlenebb az ősznél;
A tél: hideg halál.
A télben még a könny is megfagy,
Nemcsak a rózsaszál.

Maradjon hát e szomorú ősz
Még sokáig velünk,
Mert szép az is – ha mosoly helyett –
Csendesen könnyezünk.

(1958.11.08.)

Péterke²¹

Akkor is tél volt.

A zúzmarás fák mintha tündérfátylakkal lennének bevonva, s a fehéren sziporkázó hó ropogásában ezer és ezer, halk szavú ezüstcsengő csilingelt.

Gyönyörű tél volt. Gyönyörű azoknak, akik fűtött szobák kellemes melegében tespedtek, vagy bámultak kifelé az ablakokon, vagy bundákban, teli hassal, kedvtelésből sétáltak kint, és ropogtatták a havat...

Kegyetlen tél volt. Könnyfacsaró, csontig hatoló, szívdermesztő, kétségbeejtő hideg tél azoknak, akiket elnyűtt rongyaik nem védtek meg a fázás gyötrelmeitől; a lakásnak nevezett, fűtetlen, egészségtelen odúban, éhesen emésztődtek a nélkülözés pusztító karmai között.

Péterke olyan rongyosruhás, sápadt arcú, örökké éhes, kicsi proletárfiúcska volt, mint a többi angyalföldi, kopottruhás, örökké éhes proletárfiúcskák voltak azokban az időkben. Lábacskáin a cipők (hej te szegényeket istápoló úristen és félresikerült hivatalod!), azok a túlméretezett cipők spárgával voltak átkötve, hogy erőszakkal bizonyítsák a felsőrész és a talpak összetartozását. A kicsi lábak ujjacskáit pirosan kandikáltak ki a rettenetes alkotmányból, ami egészbe véve úgy festett, mint valami fekete lisztből készült cseresznyéslepény.

A hasonlat talán különösnek tűnik, de Péterke – mint mindig – most is az evésre gondolt, amint ott sündörgött a péküzlet előtt. Egy lovaskocsi állt a járda mellett, amire éppen akkor rakták föl a szép, pirosra sült, ropogós cipókat.

Péterke orrát meglegyintette a frissen sült kenyér illata, és remegő orrcimpákkal szívta magába ezt a földöntúli gyönyörűséget.

²¹ Megjelent: Gázláng, V. évf., 7. sz. (1961.02.18.)

Az egész kicsi lénye beleremegett a rettenetes vágyódásba, és üres gyomrába belehasított a fájdalom. Tágra nyílt szemmel meredt a kocsin egyre szaporodó cipókra. Elfelejtette a hideget, nem látta az utcát, a havat, a szürke házakat, csak a kenyeret – a kenyeret nézte vágyakozva, nagyokat nyelve, és küszködve emberfeletti kínok között.

Péterke fejében ekkor felbukkant egy gondolat, amitől kicsi szíve hevesebben kezdett verni, és amitől vézna, sovány kis testét lázas forróság borította el.

Az első pillanatban küzdött a felmerült gondolat ellen. S mi-csoda férfiszívvel kellett bírnia ennek a csöppségnek, hogy ez a küzdelem egyáltalán megszületett benne! És ki tehet arról, ha ebben a becsületére való derekas küzdelemben végül is alul maradt?

De hát az ördög sarkantyúja erősen dolgozott benne.

Mikor a kocsi egy pillanatra őrizetlenül maradt, hirtelen odaugrott, és kicsi kezeivel belekapaszkodott az egyik cipóba. Elgémberedett ujjai azonban nehezen akartak engedelmeskedni, és drága másodpercek múltak, míg végül sikerült a forró kenyeret magához szorítani.

Arra azonban már nem volt ideje, hogy futásnak eredjen, mert a kövér pékmester egy ugrással a háta mögött termett, és Péterke gallérját megragadva ordítani kezdett:

– *Segítség! Tolvaj! Rendőr! Rendőr!...*

És Péterke szerencsétlenségére ott termett egy hatalmas tenyeres talpas rendőr hivatástudatának teljes méltóságával, mintha csak a föld mélyében tanyázó szörnyek köpték volna a péküzlet elé. Ráadásul igen értelmes teremtmény lehetett, mert a tényekből és a pékmester rövid negyedórai előadásából sikerült megértenie a világraszóló szörnyű gonosztettet.

A pékmester még mindig Péterke gallérját szorongatta, Péterke viszont az elcsent cipót ölelte magához kétségbeesett erővel, amikor a közbiztonság rettenhetetlen képviselője stentori hangon dörrentett rá:

– *Te közveszélyes, országgyűlésztű csirkefogó! Hát hogyan merészeltél ilyen hivatalból üldözendő bűncselekmény elkövetésére vetemedni? He!!!*

Péterke szíve a torkában dobogott, és szemeit elborították a könnyek, mikor könnyörgő hangon megszólalt:

– *Drága rendőr bácsi! Jaj, ne bántson... Én igazán nem akartam semmi rosszat, de anyukám nagyon beteg és ...és apukám már régóta nem dolgozik... Nem kap munkát..., és anyukám is... és apukám is... és én is nagyon éhesek vagyunk... Mindig nagyon éhesek vagyunk!*

Peregtek Péterke könnyei. Nem a félelem könnyei voltak azok, hanem az elkeseredése.

Péterke már érezni vélte azt az örömet, amit éhező szüleinek nyújt, amikor beállít a meleg cipóval, és most... Vége mindennek! Ez a rendőr bácsi nem úgy néz ki, mintha futni engedné... Vagy talán mégis?

A rendőr elővette zsebkendőjét és törölgetni kezdte szemeit (hiszen nagyon hideg volt) majd nagy trombitálások közepette kifújta az orrát – és a következő pillanatban egy akkora pofont adott Péterkének, hogy az háromszor is meghemperedett a hóban. De legalább megszabadult a pékmester markai közül.

A kenyér pedig Péterke kezéből messzire repült.

Péterke felugrott, és kétségbeesetten menekült megszégyenítésének színhelyéről. Futás közben érezte, hogy csöpp kis szíve elfacsarodik. Rövid kis életében talán akkor érezte először, hogy szíve is van az embernek. És azóta ki tudja, hogy még hányszor? És soha nem örömet jelentve, csak mindig, mindig keserűséget...

Amint futott, cipői, ezek az elrettentő tákolmányok klattyogva kavarták a frissen esett porhivat...

A rend derék és igazságos őrét a pékmester behívta az üzletébe, hogy hőstette elismerésének jeléül egy szép, friss kenyeret és egy stanicli péksüteményt adományozzon...

...És az a kenyér, az a másik, amelyik nemrégén még Péterke minden reménysége volt, az ott hevert a hóban az úttest közepén. A fehér hóból úgy piroslott ki, mintha egy egész ország szégyene miatt neki kellene pirulnia...

*

Péterke, emlékszel-e még: azóta régen Péter lett belőled, és én tudom, hogy már régen nem éhezel!

...És hazánknak egyetlen éhező Péterkéje sincs többé!

(1961, 1974.09.)

Ringasd a lelkem

Ringasd a lelkem, édes asszonyom!
Ringasd álomba, mert nagyon beteg.
Sajog a szívem, csupa vérző seb;
Megtépázták a gonosz emberek.

Az én világom nem ez a világ.
Olyan világ tán nem is létezik.
Hol találna rá egy boldogtalan,
Aki mindig csak szépre éhezik?

Ó, sokszor még az álom is gonosz,
Mert ott is üldöz a földi pokol.
Csak akkor ad az álom enyhülést,
Ha te altatsz el, ha te ringatol.

Az én világom egy tündérvilág,
S tudom, hogy nálad megtalálhatom:
Csak simogasd meg vérző szívemet,
S ringasd a lelkem, édes asszonyom!

(1956.10.06.)

Rózsa sorsa

Kicsi lányon kurta szoknya.
Nagyot libben csipkefodra.
Billegeti, úgy jár benne,
Mintha régen nagylány lenne.

A legények észreveszik,
Simogatják, becézgetik.
Persze csak úgy, dédelgetve,
Mintha hímes tojás lenne.

Most még csak kis rózsabimbó,
Azért olyan ingó-ringó.
De amikor szirma bomlik:
Illatozik, hajladozik.

Rózsaszálnak az a sorsa:
Jön egy legény, s leszakítja.
Forró csókot lehel rája,
S feltűzi a kalapjára.

(1959.04.14.)

Tíz esztendő

Tíz esztendő szállt el fölöttünk.
Kedvesem, fogd meg a kezem,
Hogy érezzem a közelséged,
És azt, hogy együtt élsz velem.

Bolondság! Valami fáj bennem.
A szívem gyakran elszorul,
És árny lepi el boldogságom,
Mert az életünk alkonyul.

Te csúnya árnyék, hess előlem!
Tűnj el vénség, te vészmadár!
Szeretnék ismét mosolyogni,
Mintha nem fájna semmi már.

Tíz esztendő szállt el fölöttünk.
Csak azt akartam mondani,
Hogy megint öregebbek lettünk,
És ezért fáj úgy valami.

Többé nem szabad emlékezni,
Csak hallgatni, mint egy beteg,
És figyelni a némaságban
A vén órát, amint ketyeg.

Tíz esztendő szállt el fölöttünk,
Hát itt volna az alkalom,
Hogy egy szép verssel köszöntselek,
Mint annyi sok kedves napon.

De nincs szavam. Minden hiába.
Csak némán fogom a kezéd,
Míg szívemből feléd sugároz
A tiszta férfiszeretet!

(1959.10.05.)

Tündérmesét szeretnék mesélni

Egy tündérmesét szeretnék mesélni,
Amíg meséket terem a szívem,
S elmondani, hogy jó melletted élni,
S hogy édes ez az őszi szerelem.

Ezerszer áldott álmokat becézni,
Mikor lelkünket ringatja a csend,
És egymás fáradt szemeibe nézni,
Ami mindig boldogságot jelent.

Mesék meséjét mesélő szívünkre
Az idők tele hiába havaz,
Mert boldogságot sugároz frigyünkre
Egy el nem múló, örökös tavasz.

Tündérmeséket szeretnék mesélni,
Miként szerelmünk első hajnalán,
S elmondani azt, úgy, mint akkor régen,
Hogy te vagy a legszebb tündérleány!

(1959.05.24.)

Újabb vallomás a régi asszonyomnak

Én a csóknak, vágynak és karolásnak
Hívője és apostola vagyok.
A templomban fétisek és szobrok:
Az asszonyok – a csókos asszonyok.

Van egy szentem, ki mindenek fölött áll,
S ott tündököl az oltár közepén,
Mert jobb s különb a többi asszonyoknál,
S a tisztaság fénye ragyog fején.

Ha vágyam térdre kényszerít előtte,
És ruhája szegélyét csókolom;
Lázás irigység korbácsa vág végig
A többi csókos asszonyszobrokon.

De én: a csóknak, vágynak, karolásnak
Buzgó hívője és apostola,
Csak egyetlen szentet tudok szeretni,
És az a szent: az Álmok Asszonya!

A szerzőről

Csikós István Attila, a versíró – ahogy költő helyett hivatkozott magára – 1912. augusztus 2-án született Miskolcon. Édesapja Csikós József (1888-?), hortobágyi csikós, majd péksegéd, később pék; édesanyja Meskó Anna (1890-?) cseléd, majd háztartásbeli. Két testvére lehetett: egy nővére és egy három hónaposan elhalálozott húga. A kis Attila édesanyja korán meghalt, ezután az apjával felköltöztek Budapestre, Angyal-

földre. József újraházasodott, elvett egy sváb asszonyt, akivel három gyermeket nemzettek: Bendegúzt, Ménrótot és Gertrúdot. A legendárium szerint egy cigányasszony megjósolta a mostohaanyának, hogy a kis Attila, „Tilike” nem éri meg a tíz éves kort. Nem tudni, hogy a jóslat bűvkörében történt-e, de annyi bizonyos, hogy a fiút ezután jelentősen elhanyagolták. Attila az elemi és polgári iskola befejezése után 1929-ben tanoncként elszegődött Bodor Lajos drogista üzletébe. A patika fölött lakott, és munka mellett elvégezte a Székesfővárosi Drogista Szakiskola képzését, ahol 1932-ben drogista segédi oklevelet szerzett. Ez idő alatt a 208. sz. Szent László cserkészcsapat tagja volt. Első verseit a *Miskolci Reggeli Hírlap* és a *Magyar Cserkész* folyóiratban jelentette meg 1928-32 között.

1933-ban otthagyta a drogista segédi munkáját, és több rövid állás után 1934 októberében – annak ellenére, hogy bal veséjét nem sokkal előtte kivették – megkezdte katonai szolgálatát a 4. honvéd gyalogezredben, amit 1936 szeptemberében felcser tize-

desként be is fejezett. Ezután rövidebb állásai voltak a fémiparban – ráadásul újra behívták katonának 1938 szeptember-december között –, míg végül 1939 januárjában meg nem találta a helyét a Fővárosi Gázműveknél laboránsként. Nyolc év együtt járás után 1938-ban feleségül vette Halmai (Hán) Magdolnát (1910-1990), akivel két fiúk született: Attila Ferenc (1940-) és Béla (1943-1992).

1938 és 1942 között több alkalommal behívták a seregbe pár hónapos szolgálatra. A frontra '42 októbere és '43 májusa között vezényelték. A háború alatt néhány versét leköszölte a *Függetlenség* c. propagandalap. 1943-ban *Donmenti dalok* címen kiadott egy kötetet a háború alatt írt verseiből. A 2. Magyar Hadsereg tragédiájakor ő is a Don-kanyarnál harcolt. A századából mindössze ketten maradtak életben. 1945 január elsején, Budapest ostromakor hadifogságba került, és a Kaszpi-tenger partjánál lévő 379. mahacskalai fogolytáborba vitték, ahonnan két és fél év múlva, 1947 július elsején térhetett haza.

Csikós visszatért az Óbudai Gázgyárba, ahol előbb laboránsként, majd segédművezetőként, később művezetőként dolgozott. 1953-ban gőzkazánfűtő, '54-ben gőzgépkezelő, '60-ban víz- és csatornamű kezelő képesítést szerzett. A Gázgyárból ment aztán nyugdíjba 1972-ben, bár egészen a haláláig még ezután is folytatta a munkát. A '60-as években a gyár saját folyóiratában, a *Gázláng – A munka vörös zászló érdemrenddel kitüntetett Fővárosi Gázművek ipari lapja*. c. újságban jelentette meg verseit, legtöbbször „Vox Humana” jelige alatt.

Az ital és a nők iránti vonzalma megterhelte Csikós kapcsolatait. A hadifogság utáni kicsapongó életvitele miatt 1952-ben elvált tőle a felesége. '54-ben elvette a nála 22 évvel idősebb özvegyasszonyt, Miriovszky Annát (1890-1976). A gyár dolgozóiként a Gázgyári lakótelepen éltek. 22 év házasság után Anna 1976-ban elhunyt, két évre rá Attila harmadjára is megnősült: elvett egy nyugdíjas klubban megismert idős kiskunhalasi nőt,

Ternyák Erzsébetet (?-?). Több, inkább drámainak szánt öngyilkossági kísérlet után egy veszekedés alkalmával sósavat ivott, sérüléseibe 1983. szeptember 1-jén belehalt. A Farkasréti temetőben lett eltemetve, de hamvait 2002-ben áthelyezték a Tolnai temetőbe.

Közel 1600 versen kívül öt színdarabot, egy elbeszélő költeményt, számos dalszöveget is írt. Egyetlen kiadott kötete mellett 48 írása dokumentáltan megjelent valamely folyóiratban. Néhány költeményét rendezvényeken is elszavalták. Munkái nagy részét saját maga számára kötetekbe rendezte, de életműve mindeddig nem került kiadásra.

Tartalom

Előszó a sorozathoz	5
Halottan üzenek	13
Visszhang	35
Slágerdalok	117
Versparódiák	143
Kimaradt írások	155
A szerzőről	211

Versmutató

1972-ben az első havazáskor	82
61 év	88
A Halál érkezése	20
A magyar szabadság ünnepére.....	162
A vén Duna zokog.....	48
Ady Endre	146
Ahogy lehet	157
Alkotmányunk ünnepére.....	158
Almafák, barackfák.....	112
Aludjunk	160
Amíg élttem	27
Amíg szeretsz.....	161
Amikor papírsárkány voltam	58
Anna, Anna	44
Anyák napjára (Édesanyámhoz).....	70
Aquincumra leszállt az alkony	55
Ásunk a kertben.....	67
Az Állami Biztosító.....	124
Az éjszaka vizén.....	166
Az élet megy, csak megy tovább	128
Az élet zúg.....	16
Az első űrutashoz	164
Az embert látom én ma is	38
Az idő már későre jár.....	120
Az utolsó betyár.....	52
Ballada egy Közért boltban.....	100
Ballada-féle	168
Búcsúzik az öreg melós	115
Csak az fáj nagyon.....	105
Csak szeretettel lehet élni.....	122
Cserebogár, hej, cserebogár	92
Csoda (Tréfás dolog).....	19
Egyedül maradsz halálodra	90
Elfújta rég a szél.....	84
Emancipáció.....	167

Ember! A csodák kora ez már...	170
Ének egy kabátról	66
Epilógus	34
Erzsébet feleségemhez	173
Évek múltával	174
Évike, te vagy a legszebb lány	140
Fagylalt és nő	96
Fájtok szívemnek	30
Fekete vízen	24
Feleségem halálára	114
Feleségem születésnapjára	72
Fonák epigramma	175
Furcsa lázak	176
Gázgyári nyugdíjas klub előadásanyaga	177
Glossza	149
Gyulai Pál	146
Halálom után	32
Házibuli	134
Hétköznapiak törpéihez	181
Húsvét előtt	78
Ide karcsú derekad	130
Ismertek-e még, emberek	81
Joó Dániel levele	98
József Attila	148
Jön az est	53
Kiskunhalas	182
Kiss József	147
Kit nevezünk nőiesnek?	184
Köd vagy	64
Kucka Péter	149
Lehel utca 26.	54
Lehullott bolygó	17
Lement a nap	79
Lepkeszárnyon jövök hozzád	75
Lesz-e bátrabb?	108
Levélféle Ternyák Erzsébethez	186
Madách Imre	147
Magvetőknek	187

Mai írók általában	150
Majd egyszer elmesélem	80
Május volna most is	49
Mama	152
Maradjon örök ez az óra	141
Marikám, Marikám	132
Mécs László	148
Még több vágyat	189
Mégis	188
Megjött a tél.....	68
Mikor az élet éjbe hajlik.....	113
Mikor meghaltam	18
Mint holdkóros	126
Miskolc	50
Mit tettünk a békéért?	190
Műfordítás (Nazik Hikmet)	150
Ne hidd, hogy mással.....	119
Ne hőbörödj, kicsikém	136
Nem maradok le a kortól.....	95
Nikula madara	62
November 7. tiszteletére	192
Nyári pillanat	42
Nyugdíjas ének.....	196
Nyugdíjasok napjára.....	194
Ó, milyen jó lenne	22
Óriások csizmái alatt.....	197
Ott fejezzem be életemet	91
Öreg fiúk ballagása	40
Öreg, ismétlő diák	198
Örökké maradj velem	59
Őszi este.....	199
Párbeszéd.....	37
Péterke.....	200
Petőfi Sándor.....	145
Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – I. tétel	102
Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – II. tétel.....	103
Petrarca Francesco halálának 600. évfordulójára – III. tétel	104
Prológus	15

Reviczky Gyula	145
Ringasd a lelkem.....	204
Rózsa sorsa.....	205
Sem Dózsa György	83
Sipos Gyula.....	151
Sírdomb.....	26
Soha nem elég.....	46
Szép vagy, kedvesem.....	56
Szeptember van	57
Szivarom füstölgő ködében	60
Te vagy a paradicsom.....	138
Tíz esztendő.....	206
Tücsökzenével.....	93
Tüllfátylakon keresztül.....	97
Tündérem lettél.....	129
Tündérmesét szeretnék mesélni.....	208
Újabb vallomás a régi asszonyomnak.....	209
Utaztam én	110
Utolsó probléma.....	31
Ülök a kocsmában.....	86
Váci Mihály.....	154
Vagány Vendel végrendelete.....	106
Vallomás Óbudához	76
Vérző rózsák	74
Vigyázzatok az életre.....	28